

SPEKTRUM

Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

Akademický rok
2005/2006
7
marec

Ročník XII.
/XLIV./

Z O B S A H U

Doctor honoris causa
prof. J. Drahošovi /3
Internetová stránka STU
zmenila tvár /6
Centropo /20

Byty pre doktorandov a mladých pracovníkov STU

Zlepšenie podmienok ubytovania pre svojich študentov a doktorandov je trvalou úlohou Slovenskej technickej univerzity, obzvlášť prorektora pre správu majetku a ŠDaJ doc. Ing. Ernesta Bučka, PhD.

Pán prorektor, koncom minulého roka ste boli jedným z tých, ktorí presadzovali v mestskom zastupiteľstve návrh, aby boli vysoké školy zvýhodnené pri vyberaní dane z nehnuteľností. Tento návrh neprešiel a poslanci mestského zastupiteľstva v decembri odhlasovali rovnaké sadzby daní ako v predchádzajúcom roku. Potom parlament oslobodil univerzity od daní s účinnosťou od apríla 2006. Aká je súčasná situácia a ako sa ušetrené peniaze odzrkadlia na rozpočte školy, resp. na aký účel sa využijú?

Peniaze, ktoré ušetríme na daniach, použijeme na rozvoj Slovenskej technickej univerzity a investujeme ich najmä do dobudovania nášho technologického parku. Aj keď v porovnaní s rozpočtom univerzity nejde o vysokú čiastku, tvorí zhruba 10 miliónov Sk, univerzite pomôže. Alikvotnú časť budeme ešte

musieť odviesť ako daň za prvé tri mesiace. Celková čiastka, ktorú tvoria dane z nehnuteľností všetkých vysokých škôl na Slovensku, predstavuje približne 37,5 milióna Sk, z toho bratislavské vysoké školy zaplatia vyše 69 %, teda asi 26 miliónov. Týka sa to Slovenskej technickej univerzity, Univerzity Komenského, Ekonomickej univerzity, VŠVU, VŠMU a Akadémie policajného zboru. Niektoré mestá už v minulom roku dali školám nulovú alebo symbolickú daň – 1 Sk. Za priestory, ktoré Materiálovotechnologická fakulta užíva v Trnave, odovzdáva univerzita mestu jednu korunu, kým v Bratislave platíme 66 Sk za 1m². Z tohto dôvodu vyšiel aj z iniciatívy rektora STU V. Báleša návrh osloviť poslancov v parlamentných výboroch, aby podporili náš návrh oslobodiť školy od platenia dane z tých priestorov, kde sa vykonáva pedagogická a vedeckovýskumná činnosť. Niektorí poslanci mali námietky, ktoré odôvodňovali možnosťami vysokých škôl prenajímať majetok a vykonávať podnikateľskú činnosť. Náš protiargument bol ten, že univerzita má na prenajaté priestory urobené nájomné zmluvy, ktoré sú kontrolovateľné, a bežným spôsobom z nich odvádza daň.

Vedenie univerzity sa vyslovilo, že v priebehu tohto akademického roka ukončí rekonštrukciu budovy na Mýtnej ulici č. 28 – 34. V tomto objekte, ktorý sa už nevyužíva na vyučbu, vznikne 64 bytových jednotiek (väčšinou garsónky a jednoizbové byty). Pre koho budú tieto byty určené?

Tieto byty sú určené pre doktorandov a mladých asistentov. Spravovať by sa mali formou nájomných bytov. Mladým ľuďom na univerzite by sme počas tretieho stupňa vzdelávania chceli zabezpečiť primerané podmienky na bývanie. V súčasnosti sú doktorandi ubytovaní na internátoch, čo nie je vhodné riešenie. Okrem toho je naším zámerom, aby jedna časť tejto budovy bola určená na ubytovanie prednášateľov, ktorí budú na krátkodobom pobyte na univerzite, aby nemuseli využívať hotelové zariadenia, ale mali k dispozícii primerané ubytovanie na úrovni jedno- až dvojizbového bytu s pohodlným vybavením.

Z akých finančných zdrojov bola rekonštrukcia uskutočnená?

Celá rekonštrukcia bola doteraz financovaná Ministerstvom školstva. Táto stavba je zaradená medzi vládou sledované stavby a podľa zmluvy s dodávateľom mala byť dokončená v máji 2005 za predpokladu, že by bola ministerstvom plynulo financovaná. Súčasný stav je však taký, že stavbu doteraz nemáme dofinancovanú. Pôvodný rozpočet na rekonštrukciu bol zhruba 150 miliónov Sk. Vzhľadom na termínový sklz a rast cien tovarov a služieb je súčasný predpoklad 190 miliónov Sk. Doteraz bolo na stavbe preinvestovaných 138 miliónov. Na dofinancovanie nám ostáva zhruba 50 miliónov. Na rok 2006 zatiaľ nemáme pridelený žiadny finančný limit, ale predpokladám, že ministerstvo bude naklonené myšlienke, aby všetky rozostavané stavby boli čo najskôr dokončené, a stavbu nám dofinancuje. Našou snahou je skolaudovať byty počas letných prázdnin. Ďalšou otázkou je vnútorné vybavenie, ktoré budeme hradiť z bežných prostriedkov. Dnes ešte s istotou nevieme, či túto sumu, približne 16 miliónov korún, dostaneme.

Očakávate, že poskytnutím ubytovania sa podarí na univerzitu prilákať viac mladých ľudí, ktorým pomôžete zlepšiť bytovú otázku. Budova je však v lukratívnej oblasti v centre Bratislavy. Budú byty finančne dostupné pre našich doktorandov, keďže vieme, že ich finančná situácia nie je ružová?

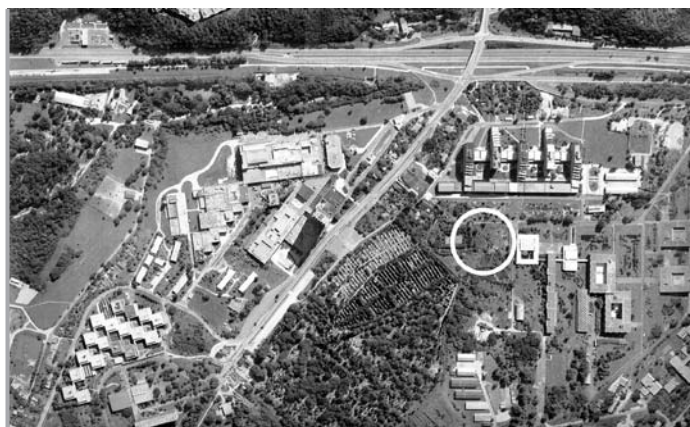
Nemáme záujem postaviť toto zariadenie na podnikateľskej báze. Chceme dosiahnuť len pokrytie nákladov, ktoré prinesie spotreba energií, tepla a podobne. To znamená, že v nájomnom sa zaplatí len štandard ubytovania. Vzhľadom na to, že doktorandské vzdelávanie je tretím, rovnocenným stupňom vzdelávania na univerzite, chceli by sme, podobne ako na internátoch, získať aj dotáciu na lôžko. Nie je to vysoká suma (450 Sk), ale pomôže znížiť nájomné.

Budete pri výbere uprednostňovať našich doktorandov alebo v prípade nedostatočného záujmu budú mať šancu aj mladí ľudia z iných univerzít?

Ja som presvedčený, že naši doktorandi budú mať záujem. Nepredpokladám, že by sme toto ubytovanie ponúkali iným univerzitám. V priestoroch suterénu a v podlaží plánujeme vybudovať reštauračné zariadenie, ktoré by sme však neprevádzkovali my. Formou nájomnej zmluvy ho plánujeme nechať spravovať vybraným podnikateľským subjektom.

Najmladšou fakultou v rodine STU je Fakulta informatiky a informačných technológií. Vznikla odčlenením z Fakulty elektrotechniky a informatiky. Aká je situácia so zabezpečením priestorov pre túto fakultu?

Fakulta informatiky a informačných technológií v súčasnosti vykonáva svoju pedagogickú a vedeckovýskumnú činnosť v budove Fakulty elektrotechniky a informatiky. Vo vedení STU však už máme pripravený návrh a dokumentáciu stavebného zámeru verejnej práce na samostatný objekt pre FIIT, ktorá by mala mať v budúcnosti asi 1 800 študentov. Navrhovaná stavba bude lokalizovaná v nezastavanej časti areálu vysokých škôl v Mlynskej doline a čiastočne sa využijú základové konštrukcie stavby pôvodne určenej na školský jadrový reaktor. Snažíme sa o zaradenie výstavby tejto fakulty do programu vládnych úloh. Do 15. mája musíme predložiť všetky relevantné doklady, aby sa stavba dostala na rokovanie vlády. Predpokladáme, že financovanie výstavby nového sídla fakulty bude viacdro-

Ortofotomapa umiestnenia FIIT v Mlynskej doline

jové – zo štátnych prostriedkov a z prostriedkov STU. Podporu očakávame aj zo strany súkromného sektora, predovšetkým pri technologickom vybavovaní laboratórií fakulty. Na stretnutí študentov STU s premiérom SR rektor V. Báleš informoval predsedu vlády o tomto zámere a premiér vyslovil podporné stanovisko. Silným argumentom je skutočnosť, že FIIT je jediná samostatná fakulta svojho druhu na Slovensku. Predpokladám, že univerzita má šancu, aby stavba fakulty dostala zelenú.

*Ďakujem za rozhovor
Iva Šajbidorová*

Kolégium rektora STU informuje

Kolégium rektora STU rokovalo 23. februára 2006. Témy rokovania boli:

Práva a povinnosti garanta študijného programu. KR STU prerokovalo a schválilo s pripomienkami návrh smernice rektora pod názvom „Práva a povinnosti garanta študijného programu“.

Nakladanie s vybranými nehnuteľnosťami STU. KR STU prerokovalo návrh na predaj nehnuteľnosti STU na Laurinskej ulici v Bratislave. Materiál bude predložený na rokovanie AS STU.

Aktualizácia dlhodobého zámeru rozvoja STU na rok 2006.

Po zohľadnení pripomienok z fakúlt STU prorektor Špaček predložil konečnú verziu tohto materiálu. KR STU materiál schválilo a bude predložený na rokovanie Správnej rady STU.

Podklady pre hodnotenie vedeckovýskumnej činnosti za rok 2005 vedeckou radou STU. Prorektor R. Redhammer predložil na rokovanie písomný materiál „Podklady pre hodnotenie výskumnej činnosti STU v roku 2005 vedeckou radou“. Požiadal dekanov fakúlt o vecné pripomienky k obsahu a kontrolu správnosti číselných údajov v tomto materiáli.

Informácia o dotácii na rok 2006. Kvestorka STU H. Žideková informovala KR STU o aktuálnom stave dotácie na STU na rok 2006 po jednotlivých položkách. Definitívne rozhodnutie zatiaľ nie je známe a závisí od toho, čo uzná, resp. neuzná MŠ SR v grantoch. Predpokladáme, že koncom marca 2006 bude dotácia predložená na rokovanie AS STU.

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

Vedenie STU informuje

Vedenie STU zasadalo v dňoch 6. a 21. februára 2006 a prerokovalo všetky témy zaradené neskôr aj na rokovanie KR STU. Okrem týchto tém prerokovalo:

Projekt výstavby FIIT STU.

Vedenie STU prerokovalo a schválilo stavebný zámer verejnej práce „Objekt FIIT STU“ ako súčasť areálu objektov v lokalite Bratislava – Karlova Ves, ktoré vlastní STU v Bratislave.

Sebahodnotiacia správa STU.

Na našej univerzite prebieha proces hodnotenia jej úrovne expertmi z Európskej asociácie univerzít. Na tento účel rektor STU menoval komisiu, ktorá pripravila sebahodnotiaciu správu STU. V súčasnosti sa táto správa nachádza na internetovej stránke STU a do 10. 3. 2006 je k dispozícii na pripomienkovanie celej akademickej obci STU.

Stav v Bezpečnostnom projekte STU.

Prorektor V. Molnár predložil na rokovanie písomný materiál, ktorý obsahuje stav plnenia 37 úloh v súvislosti s Bezpečnostným projektom na STU. Podrobnejšie informoval

hlavne o tých úlohách Bezpečnostného projektu, ktoré ešte neboli celkom splnené.

Bezpečnosť počítačovej siete STUNET.

Vedenie STU prerokovalo písomný materiál, ktorý opisuje súčasný stav bezpečnosti a ochrany prístupu do siete STUNET, ako aj charakteristiku útokov a rizík. Buduje sa kaskáda ochranných serverov, finančné zabezpečenie je z projektov IT.

Stav projektu AIS pre STU.

Vedenie STU sa zaoberalo aktuálnym stavom projektu nového AIS pre STU. Prorektor V. Molnár informoval o odporúčaniach komisie zriadenej na tento účel a o začatí verejného obstarávania.

Evidencia publikačnej činnosti na STU.

Prorektor R. Redhammer informoval, že databáza v systéme OLIB je naplnená informáciami o publikačnej činnosti cca na 70 %. Je reálnym predpokladom, že do konca mesiaca február to fakulty stihnú naplniť.

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

SLÁVNOSTNÁ VEDECKÁ RADA

Čestný titul doctor honoris causa profesorovi Jiřímu Drahošovi

Vedecská rada Slovenskej technickej univerzity v Bratislave udelila profesorovi Ing. Jiřímu Drahošovi, DrSc., podpredsedovi Akadémie vied Českej republiky, čestný titul doctor honoris causa. Slávnostné zasadnutie vedeckej rady pri príležitosti odovzdania tohto čestného titulu sa uskutočnilo 1. marca 2006 v Aule Dionýza Ilkoviča.

Slávnostné laudatio predniesol prorektor prof. Ing. Vojtech Molnár, DrSc.

Vaša magnificencia – pán rektor, excelencie, magnificencie, spektability, honorability, ctení hostia, vážení přítomní.

Sú okamihy a príležitosti, keď sa človek musí zamyslieť, čo má vybrať zo studnice poznania, úsilia a množstva práce človeka pri hodnotení jeho dieľa. Je to naozaj neľahká úloha a ja ju môžem splniť iba čiastočne.

Profesor Jiří DRAHOŠ, DrSc. sa narodil v roku 1949 v Českom Těšíne. Vysokú školu vyštudoval a titul inžiniera získal v odbore fyzikálna chémia na Vysoké škole chemicko-technologickej v Prahe v roku 1972. Profesionálna kariéra profesora Drahoša sa začala na Ústave teoretických základov chemickej techniky ČSAV v Prahe a svoju prvú vedeckú hodnosť – CSc.

– získal v odbore fyzikálna chémia v roku 1977. V roku 1994 sa habilitoval na VŠCHT Praha v odbore chemické inžinierstvo. Jeho profesijný život je úzko spojený s VŠCHT Praha, kde v roku 1999 získal titul DrSc. v odbore teória chemickej techniky. V roku 2003 bol vymenovaný za profesora chemického inžinierstva na VŠCHT Praha.

Jeho zamestnanie je zase úzko spojené s Akadémiou vied ČR, kde pôsobil a pôsobí v rôznych funkciách až doteraz na Ústave chemických procesov. Do pracovného pomeru tam nastúpil v roku 1973 ako vedecký aspirant. V roku 1977 sa stal vedeckým pracovníkom a v roku 1984 samostatným vedeckým pracovníkom tohto ústavu. Od roku 1991 pracoval ako vedúci vedecký pracovník. Viedol a doteraz vedie oddelenie viacfázových reaktorov. V rokoch 1992 – 1996 bol zástupcom riaditeľa ústavu a v rokoch 1996 – 2003 pôsobil ako riaditeľ ústavu. Od roku 2004 pôsobí znovu vo funkcii zástupcu riaditeľa ústavu. V roku 2005 sa stal podpredsedom Akadémie vied Českej republiky.

Prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc. je známa vedecká osobnosť nielen v Českej republike a na Slovensku, ale aj inde v zahraničí. Už viac ako tri desiatky rokov pracuje v Českej akadémii vied v Prahe ako vedec, organizátor a riadiaci pracovník a zároveň odovzdáva svoje vedomosti študentom ako pedagóg. Ako pracovník vrcholnej vedeckej inštitúcie mal a má jedinečné príležitosti stretávať sa s najvýznamnejšími osobnosťami z rôznych odborov.

Počas svojho odborného rastu absolvoval aj niekoľko dlhšie trvajúcich zahraničných pobytov. Na univerzite v Hannoveri bol ako štipendista nadácie A. V. Humboldta v rokoch 1985 – 86, 1994 a 1999. V rokoch 1989 a 1995 pôsobil ako hosťujúci profesor na Univerzite São Paulo v Brazílii.

Vážený přítomní, ctení hostia, vedecká činnosť prof. Drahoša je zameraná na diagnostiku a modelovanie viacfázových chemických reaktorov. Je autorom 63 pôvodných prác v medzinárodných časopisoch s recenzným konaním a 12 prác v zborníkoch z medzinárodných konferencií. Je spoluautorom v 6 zahraničných a 2 čs. monografiách,

165 príspevkov na medzinárodných konferenciách a množstva vysokoškolských skrípt. Je autorom 2 zahraničných a 8 čs. patentov.

Podľa SCI a ďalších zdrojov má viac ako 400 citačných ohlasov.

Za výsledky svojej vedeckej práce získal niekoľko ocenení. V roku 1983 dostal cenu ČSAV. V roku 2001 sa stal členom „Inženýrské akademie ČR“ a v roku 2003 členom klubu Česká hlava.

Je členom viacerých významných inštitúcií. Tie najvýznamnejšie z nich vrátane funkcie, ktorú v nich zastáva, sú:

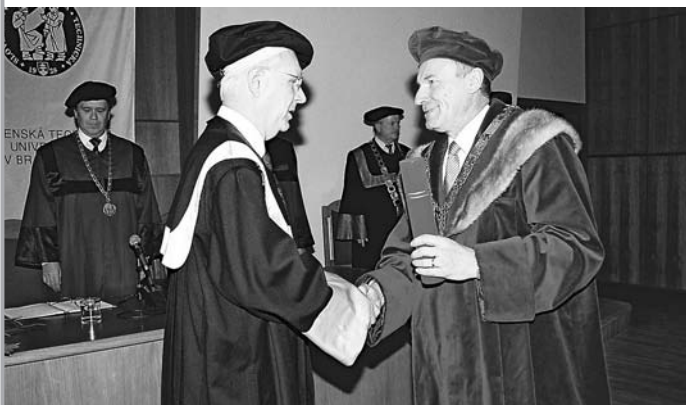
- Inženýrská akademie ČR (predseda sekcie Chemické inženýrství a biotechnologie)
- Česká společnost chemického inženýrství (predseda)
- Svaz chemického průmyslu ČR (člen predstavenstva)
- Česká chemická společnost
- American Chemical Society
- Česká asociace Římského klubu (úradujúci predseda)

Ďalšou významnou inštitúciou, v ktorej profesor Drahoš pôsobí, je Európska federácia chemického inžinierstva (EFCE): Od roku 2004 pôsobí v tejto organizácii ako člen Executive Board. Je predsedom pracovnej skupiny „Multiphase fluid flow“ na obdobie rokov 2000 – 2006. V roku 2005 bol zvolený za prezidenta EFCE na obdobie 2006 – 2007.

Vážený přítomní,

profesor Drahoš intenzívne spolupracuje s Fakultou chemickej a potravinárskej technológie a Strojníckou fakultou STU v Bratislave. Ako vedúci Oddelenia viacfázových reaktorov Ústavu chemických procesov AV ČR sa aktívne zúčastnil a zúčastňuje na tejto spolupráci hlavne v oblasti modelovania a opisu viacfázových prebublávaných reaktorov a ich použitia v potravinárskom priemysle. Spolupráca vyústila do spoločného grantu EU Copernicus, ktorý bol úspešne riešený v rokoch 1999 – 2003. Profesor Drahoš sa významne angažoval v príprave a realizácii dlhodobých pobytov doktorandov STU na Ústave chemických procesov AV ČR. Je častým oponentom habilitačných a inauguračných konaní, ako aj oponentom doktorandských prác na PhD. a DrSc. vypracovaných na STU Bratislava. Nezanedbateľnou činnosťou v prospech STU sú jeho prednášky v rámci odborných seminárov na FCHPT STU.

Prof. Ing. Jíří Drahoš, DrSc., je jedným z najvýznamnejších odborníkov v oblasti chemického inžinierstva v Európe. Vo funkcii prezidenta Európskej federácie chemického inžinierstva svojou charizmou, odbornou erudíciou a riadiacou prácou sa podieľa na presadzovaní významu vedy v Európe. Ako predseda

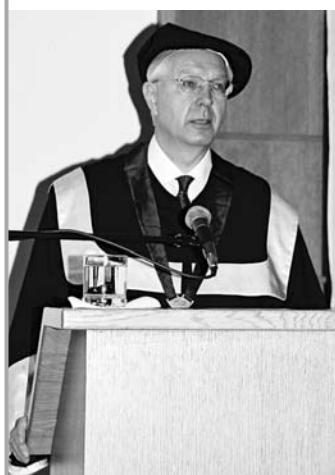

európskej pracovnej skupiny EFCE „Multiphase fluid flow“ udáva smer rozvoja tejto oblasti výskumu vo svete.

Udelením čestného titulu Dr. h. c. pánovi profesorovi Jířimu Drahošovi sa dostane ocenenie vedcovi, organizátorovi a učiteľovi, ktorý rozhodujúcim spôsobom ovplyvnil vedecké bádanie v oblasti viacfázových reaktorov, najmä trojfázových reaktorov kvapalina-plyn-tuhá fáza, a to v celosvetovom meradle. Jeho pričinením sa úspešne rozvinulo riešenie tejto problematiky aj na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave.

Príhovor prof. Drahoša:

Spolupráce Akademie věd ČR a vysokých škol

Magnificence, honorabiles, spectabiles, vážení členové Vědecké rady Slovenské technické univerzity, vážení hosté, dámy a pánové,

jsem velmi poctěn tím, že se Vědecká rada Slovenské technické univerzity rozhodla udělit mi čestný titul *doctor honoris causa*. Jak zde již zaznělo, můj profesní život je úzce spjat s Akademií věd a já si udělení čestného doktorátu velice vážím mimo jiné i proto,

že jej chápu jako vyjádření přátelských a vstřícných vztahů mezi univerzitou a Akademií věd, ať již v České, nebo Slovenské republice. Dovolte mi, abych se ve svém krátkém vystoupení zamyslel právě nad spoluprací Akademie věd s vysokými školami. Budu samozřejmě hovořit o situaci v České republice, ale doufám, že alespoň některé aspekty mé úvahy budou mít obecnější platnost.

Začnu vzpomínkou na situaci na počátku devadesátých let minulého století. V té době došlo k výrazné redukci stavu pracovníků Akademie věd (AV): primárním impulzem bylo skokové snížení finanční podpory ze strany státu, ale svoji roli při odchodu řady lidí z AV sehrály samozřejmě i další faktory. Na vysokých školách tehdy rovněž docházelo k určitým, byť ne tak výrazným personálním obměnám a byly ustaveny konkursní komise Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro obsazování vědeckopedagogických míst. Zastával jsem tehdy funkci zástupce ředitele Ústavu chemických procesů AV ČR, navíc jsem byl zmíněným ministerstvem delegován do jedné takové konkursní komise a vnímal jsem velmi intenzivně obavy některých kolegů z VŠ z nebezpečí náhlého přílivu publikačně zdatnějších vědců z Akademie, byť s nulovou či minimální pedagogickou praxí. Ukázalo se však, možná ke škodě obou stran, že k žádnému velkému stěhování národů nedošlo: mobilita ostatně nikdy nebyla charakteristickým rysem obyvatel české kotliny, platové poměry na obou institucích byly srovnatelné

špatné a kvalitní vědci v ústavech AV tak v drtivé většině zůstali bádát ve svých laboratořích. Dnes už nemá smysl filozofovat nad tím, zda jsme tehdy propásli určitou příležitost z hlediska bližšího propojení Akademie s vysokými školami, zda by bývalo lepší to či ono řešení – dopadlo to prostě tak, jak to zřejmě dopadnout muselo. AV měla ostatně zanedlouho zcela jiné starosti, konkrétně přežít neskrývané snahy o její likvidaci, vedené některými tehdejšími vlivnými funkcionáři VŠ, kteří ve spojení s neinformovanými politiky a s podporou ministerských úředníků zatoužili po majetkovém rozšíření svých univerzit. Zdůrazňuji slovo majetkovém – o pracovnících z AV se v této souvislosti příliš nemluvilo. Naštěstí existovali v tehdejší vládě racionálně uvažující jedinci (mezi jinými například současný prezident ČR), kteří podobným snahám nedali zelenou a postavili se za zachování AV. Proč o tom vlastně mluvím: bylo zajímavé a potěšitelné, že, navzdory zmíněným likvidačním snahám, se spolupráce jednotlivců a týmů v ústavech AV a na katedrách řady vysokých škol velmi úspěšně rozvíjela. Bylo to dáno jednak vzájemnými dlouholetými pracovními i osobními kontakty a dále existencí některých osvědčených osobností stojících v čele univerzit, fakult a kateder, kteří nebrali na vědomí institucionální nevráživost v nejohejšších politických patrech a uvědomovali si důležitost takovéto spolupráce pro českou vědu a výzkum. Nemohu zde nezmínit velmi vstřícný postoj své vlastní *alma mater*, VŠCHT Praha, k pedagogickému působení pracovníků Akademie na škole, včetně jejich habilitací a profesur: jednoznačně se potvrdilo, že kvalitní a sebevědomé výzkumné univerzity (a VŠCHT patří k těm špičkovým v ČR) si bezesporu mohou dovolit ten „luxus“ zařadit vědce z AV do pedagogického procesu – byl jsem ostatně vždy pevně přesvědčen o tom, že je to přínosem pro obě strany. V této souvislosti bych rád zdůraznil, že jsem nikdy nebyl zastáncem toho, aby vynikající vědec z AV aspiroval na pedagogické tituly bez příslušné výukové praxe (je třeba si ovšem uvědomit, že pracovník z AV učit prostě nemůže, pokud mu to VŠ neumožní). Hovořím-li o zapojení akademiků do výuky, nemohu nezmínit ještě jeden zajímavý fakt: poměrně častým působištěm pedagogů z AV jsou nejen špičkové kamenné univerzity, ale v současné době i regionální VŠ, zejména jejich nově zřízená pracoviště. Souvisí to pochopitelně s nedostatkem kvalitních učitelů a vědců v regionech, s potřebou akreditace nových studijních programů a do značné míry rovněž se záviděným zájmem studentů o některé obory – pohříchu většinou nikoliv technické. V takové situaci je přizvání odborníků z ne-univerzitní sféry zcela logickým řešením. Dovolte několik málo ilustrativních čísel: podle údajů pro rok 2005 pedagogicky působilo na VŠ 1870 pracovníků AV, což je více než polovina z celkového počtu vědeckých pracovníků AV. Vedlejší pracovní úvazek na VŠ mělo 508 vědců z AV, naopak 342 pracovníků z VŠ mělo vedlejší úvazek na ústavech AV.

Hlavními formami spolupráce AV s vysokými školami v oblasti výzkumu jsou bezesporu společné výzkumné týmy a společná výzkumná pracoviště. Počet – zejména grantových – společně řešených projektů je značný. Navíc, v řadě oborů se pracoviště AV mohou díky koncentraci na vědeckou práci stát přirozeným iniciátorem rozsáhlých výzkumných projektů, jejichž organizace by jinak byla nad síly jednotlivých vysokoškolských pracovišť. V nedávném programu výzkumných center MŠMT (šlo o kategorie aplikovaného i základního výzkumu) bylo pod-

pořeno celkem 15 center výzkumu, kde je příjemcem dotace pracoviště AV a 17 center, kde je pracoviště AV spolupříjemcem. Akademie v těchto centrech spartuje možná ohniska špičkového výzkumu, ať už základního či aplikovaného, bez ohledu na jejich institucionální zařazení.

Pokud jde o společná pracoviště AV a VŠ, v současné době jich v ČR existuje zhruba 50. Spolupráce zahrnuje pedagogické působení vědeckých pracovníků AV na VŠ při zajišťování výuky v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech, společné získání akreditací doktorských studijních programů, případně rozšíření těchto akreditací, společné řešení grantů, vzájemné využívání unikátních či velmi nákladných přístrojů, publikování společných vědeckých výsledků, pořádání mezinárodních konferencí a sympozií a pod. V některých případech existence společných pracovišť umožňuje realizovat spolupráci s klinickými pracovišti, která by jinak byla obtížná či nemožná. Společná pracoviště přitom vznikají ze skutečných vnitřních potřeb tam, kde jsou k tomu reálné podmínky, nikoli zvnějšku vnucenými administrativními opatřeními. Synergický efekt spojených kapacit je zcela evidentní. Problém dosavadního odlišného právního postavení obou partnerů (tj. vysoké školy jako veřejnoprávní a pracoviště AV jako příspěvkové organizace), které při spolupráci komplikuje vzájemné právní a ekonomické vztahy, by měla vyřešit přeměna pracovišť AV na veřejné výzkumné instituce od r. 2007.

Akademie intenzivně podporuje zvýšení oboustranné mobility pracovníků, včetně využití vynikajících odborníků z VŠ pro obsazování vedoucích míst na vlastních pracovištích a naopak. Jeden z konkrétních příkladů této snahy je přítomen v tomto sále – mým tím svého kolegu, prof. Ing. Jiřího Haniku, DrSc., dlouholetého pracovníka VŠCHT Praha, který je od počátku r. 2004 ředitelem ÚCHP AV ČR.

Zastoupení pracovníků vysokých škol v Akademickém sněmu, ve Vědecké radě Akademie i ve vědeckých radách jejích pracovišť, v hodnotitelských či posuzovacích grémiích a na druhé straně zastoupení pracovníků Akademie v obdobných orgánech vysokých škol je nesporně další přirozený způsob propojování oborů a vědecké obce. Akademie podporuje i vznik nadinstitucionálních oborových grémií jako zastřešujících, koordinačních orgánů s celostátní působností.

Ještě několik slov k účasti AV na vzdělávání a přípravě nových vědeckých pracovníků. Akademie považuje vzdělávací roli za integrální a významnou součást svého poslání. Vycházíme z přesvědčení, že vědecké kapacity – personální i materiální – soustředěné na pracovištích AV musí být využity i pro výchovu nových odborníků jak pro potřeby vlastních pracovišť a vysokých škol, tak pro uplatnění v praxi. Dalším nesporným faktem je, že studium v prostředí vědeckého pracoviště je obzvláště inspirativní pro rozvoj tvůrčích schopností studentů,

neboť zde mají možnost bezprostředního kontaktu s vědeckou prací zkušených badatelů i přímé účasti na ní.

Vědecká náplň činnosti Akademie i dlouhodobé zkušenosti předurčují její pracoviště k tomu, aby byla využita především pro nejvyšší stupeň vzdělávacího procesu, tj. pro doktorské studijní programy. V roce 2005 působilo na pracovištích AV přes 2000 studentů těchto programů. Bylo rozhodnuto, že zapojení pracovišť Akademie do doktorských studijních programů bude jedním z důležitých kritérií jejich hodnocení. Perspektivně by některá pracoviště mohla usilovat i o zahraniční akreditaci svých studijních programů. Rád bych rovněž zdůraznil, že v případě potřeby bude Akademie zvažovat zřízení školy doktorských studií ve vybraných oborech.

Vážený pane rektore, dámy a pánové, spolupráce s VŠ je jedním z dlouhodobých koncepčních cílů Akademie věd ČR a já nepochybuji o tom, že je tomu tak i na Slovensku. Evropská unie se v posledním období snaží řešit otázku svého zaostávání za USA a Japonskem. Vysoké školy a výzkumné instituce typu Akademie věd, Max-Planck-Gesellschaft či CNRS mají v tomto úsilí klíčovou roli. Je zcela evidentní, že bez jejich úzké spolupráce v národním i mezinárodním měřítku zůstanou dnes tak často užívaná zaklínadla, jako Barcelonské prohlášení či Lisabonský proces jen prázdnými frázemi.

V úplném závěru svého vystoupení bych si dovilil jednu zcela osobní reminiscenci na téma svého vztahu k Bratislavě a chemii. Poprvé jsem Bratislavu navštívil ve svých devíti letech: můj otec, učitel na základní škole v Jablunkově s aprobační biologií a chemií, si zde po několik let zvyšoval kvalifikaci a o prázdninách jezdil do Bratislavy skládat zkoušky. Po té poslední jsme s bratrem a matkou přijeli za ním, bydleli jsme na internátu Mladá garda a pár dnů si užívali návštěvy města na Dunaji. Vzpomínám si dodnes, že jsem večer na internátu fascinovaně zíral do otcových chemických skript a vyptával se ho na význam záhadných šifer – doma jsem se k tomu, pro nával jiných, pro kluka mého věku důležitějších činností, nikdy nedostal (jen tak mimochodem, v paměti mi dodnes utkvělo jméno Juraje Tölgeysiho jako jednoho z autorů skript). Je tedy velmi pravděpodobné, že právě Bratislava dala impuls mému pozdějšímu zájmu o chemii. Jak jsem již řekl, bylo mi tehdy asi 9 let. Dnes vidím jistou symboliku v tom, že zhruba stejný počet let před dosažením důchodového věku přebírám ve stejném městě nejvyšší vědecké ocenění STU. Vážený pane rektore, vážení členové Vědecké rady, ještě jednou děkuji za udělenou poctu a vám všem děkuji za pozornost, kterou jste věnovali mému vystoupení.

Internetová stránka STU zmenila svoju tvár

Po viacročnom úsilí vybudovať jednotnú internetovú stránku STU vedenie našej univerzity rozhodlo v októbri 2004 o zakúpení redakčného systému Buxus. Spolupráca s dodávateľom systému začala koncom roka 2004 a v priebehu prvého štvrtroka 2005 bol systém prezentovaný fakultám. V priebehu roka sa požiadavky STU na štruktúru informácií, ktorá by bola identická medzi univerzitou a fakultami „dolaďovali“ s dodávateľom UI 42. Na príprave internetových stránok STU sa spolu s oddelením práce s verejnosťou R STU podieľali prodekaní fakúlt, fakultami stanovení administrátori a CVT. V septembri 2005 bol skúšobne spustený univerzitný portál. Redakčný systém Buxus našim čitateľom v rozhovore priblížia prorektor STU Robert Špaček, vedúca oddelenia práce s verejnosťou R STU Zuzana Mokošová a šéfredaktor internetových stránok STU Ivan Páleník.

V súčasnosti existuje viac typov redakčných systémov. Prečo ste si pri tvorbe internetovej stránky vybrali práve Buxus a v čom vidíte jeho výhody?

Z. M.: Redakčný systém Buxus sme poznali už z prípravy iných stránok v rámci realizovaných univerzitných projektov (napr. Univerzitný technologický inkubátor, Strinet...). Rozhodovanie ovplyvnili také dôvody, ako napr.: znalosť systému, perspektíva jeho ďalšieho rozvoja vo vlastnej réžii (s pozitívnym dopadom na finančné náklady), finančná stránka zohľadnená v nákupe predchádzajúcich licencií a v neposlednom rade aj flexibilita dodávateľa, ktorý prispôboval v reálnom čase redakčný systém našim špecifickým potrebám.

I. P.: Za hlavnú výhodu systému považujeme možnosť kedykoľvek aktualizovať obsah informácií na stránkach, a to pri ľubovoľnom počte redaktorov. Redaktori pritom nepotrebujú nijaké znalosti programovania internetových stránok a nemusia sa obávať ani toho, že by mohli nejakým spôsobom porušiť ich dizajn. Je to možné práve preto, že v Buxuse je obsah oddelený od dizajnu a funkcionality, čo umožňuje pridávať alebo meniť obsah bez potreby sledovať dizajn, formátovanie a kontextové zmeny na celej internetovej stránke. Grafické rozmiestnenie stránok je úplne nezávislé od obsahu a je uložené v databáze vo forme šablón. Buxus sa ukázal ako najvhodnejší aj vzhľadom na systém administrovania stránok a manažovanie redaktorov. Dynamika systému spočíva v umiestňovaní nových informácií princípom just in time, samozrejmosťou je zadanie expirácie, pri korektnom postupe sa informácie automaticky presunú do archívu. Systém obsahuje celkovo osem samostatných Buxusov – univerzitný a sedem fakultných, pričom každý je samostatnou jednotkou s perspektívou ďalej sa rozvíjať, čo iné redakčné systémy nemusia v takomto veľkom rozsahu zvládať.

Štruktúra a dizajn sú dôležité pre prvý vizuálny vnem návštevníka internetovej stránky. Kto je tvorcom vizuálu nášho webu a z čoho vychádzala jeho filozofia?

Z. M.: Fakulty si v predchádzajúcom období vytvárali svoje vlastné internetové stránky a je prirodzené, že sa s nimi neradi lúčia. Ale ich štruktúra, dizajn a informačný obsah boli rôznorodé, nekompaktné a nie vždy na takej úrovni, ako by si to vyžadovala prezentácia STU ako celku. Popri samotnej funkčnosti

sme pri budovaní stránok považovali za veľmi dôležité zjednotiť ich informačnú štruktúru a vizuál, čo malo uľahčiť návštevníkom orientáciu na všetkých, teda aj fakultných úrovniach systému.

R. Š.: Vizuálom sme v podstate nadviazali na základnú koncepciu jednotného vizuálneho štýlu. Museli sme však vyriešiť základný vzťah medzi výrazne výtvarnou predstavou a abstraktné technicistickým, na informačný obsah zameraným, konceptom. Problémom bolo aj zjednotenie v podstate ôsmich názorov, pretože vedenie univerzity malo svoju predstavu a vedenie každej z fakúlt tiež. Súčasný stav je teda „koaličným obchodom“ medzi možno lepšími ale nie všeobecne prijateľnými variantmi. Aj vizuálnu stránku však považujeme za otvorený dynamický model a prvý facelifting je už pripravený.

V minulosti mal napĺňanie internetovej stránky na starosti jeden človek, dnes to robí povinne každý z nás. Čo si vynútilo takúto radikálnu zmenu prístupu?

Z. M.: Povedzme si, ako to fungovalo predtým, než sa začal používať súčasný redakčný systém. Zverejnenie všetkých informácií na univerzitnom portáli (a predpokladám, že rovnako to fungovalo aj na fakultách) mal na starosti len jeden pracovník. Informácie sa k nemu dostávali nesystematicky – na disketách, e-mailom, ústne... a takto doručené ich potom uverejňoval na stránke. Samotnému zverejňovaniu informácií na stránke ešte nezriedka predchádzala ich časovo náročná technická i grafická úprava – napr. skenovanie, retušovanie, zalamovanie... Celý tento spôsob bol veľmi ťažkopádny, v podstate statický a skrýval v sebe niekoľko zásadných nedostatkov. V prvom rade nefungoval tok informácií – množstvo z nich, určite aj zaujímavých, ostalo „zabudnutých“. Prístupnosť informácií na stránke záviselo iba od jedného človeka, až na malé výnimky, nikto nevedel informácie na stránku umiestniť. Stačilo, aby bol dotýčny pracovník na dovolenke alebo dlhší čas chorý a informácie sa na stránku vôbec nedostali, alebo ostali dlhodobo neaktuálne.

I. P.: Redakčný systém, tým ako je vybudovaný, predstavuje najrýchlejší a najefektívnejší spôsob podania informácie priamo od zdroja, teda od kompetentného pracovníka (zaškoleného redaktora), ktorý s príslušnou agendou pracuje. Odstránila sa tak závislosť na jednom pracovníkovi, a predovšetkým, urýchlilo sa odovzdávanie informácií návštevníkom stránky. Napriek všetkému však musím konštatovať, že na niektorých fakultách tento zámer minul svoj účel. Podľa našich informácií, na fakultách väčšinou fungujú v jednej osobe administrátori a redaktori, čomu sme sa práve chceli vyhnúť. Keby mali fakulty k dispozícii zaškolených redaktorov na všetkých svojich pracoviskách (napr. na každej katedre), určite by to odbremenilo administrátora, ktorý má na starosti oveľa závažnejšie otázky fungovania a rozvoja fakultného Buxusu, a súčasne by to obohatilo informačný obsah fakultných stránok.

Spomínate administrátorov a redaktorov. Aký je rozdiel v ich pracovnej náplni?

Z. M.: Administrátor sa stará o chod a rozvoj systému po technickej stránke. Spravuje prístupové práva a vytvára kontá redaktorom, školí nových redaktorov na prácu s Buxusom, spracúva podnety od užívateľov a pripravuje návrhy na zlepšenie funkčnosti systému. Redaktori sú pracovníci, ktorí na základe prístupu vytvoreného administrátorom vkladajú informácie na stránky za jednotlivé pracoviská.

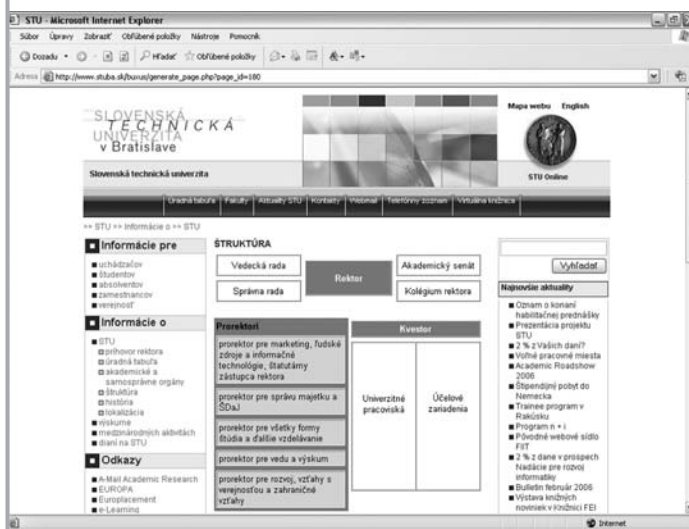
Kto sa môže stať redaktorom a aké počítačové vedomosti na to potrebuje?

Z. M.: Redaktorom sa môže stať pracovník ktoréhokoľvek pracoviska fakulty alebo STU, ktorého tím poverí príslušný nadriadený.

I. P.: Na to, aby redaktori mohli a vedeli s Buxusom pracovať, stačí aby z počítačových vedomostí ovládali základy práce s PC – Word, Excel, prípadne tvorbu .pdf súborov a mali základné skúsenosti s internetom. Ďalšie zručnosti získajú na školeniach, ktoré prebiehajú približne v 3-mesačných intervaloch. Redaktori sa tu naučia nielen ako funguje celý systém, ale najmä ako ho používať – vkladať texty, obrázky, pripájať dokumenty, vytvárať linky, efektívne pripravovať stránky. Na úrovni rektorátu a univerzitných pracovísk sme už takto vyškolili viac ako 30 redaktorov, z ktorých väčšina so systémom aktívne pracuje.

Čo teda musí urobiť vedúci pracoviska, ak sa rozhodne, že jeho pracovisko bude mať svojho redaktora?

I. P.: Redaktorov školia administrátori. Preto je potrebné obrátiť sa vždy na príslušného administrátora, v ktorého kompetencii je určenie termínu takéhoto školenia. Keď pracovník absolvuje školenie, vedúci pracoviska požiadava administrátora o vytvorenie prístupových práv na konkrétne stránky, s ktorými bude redaktor pracovať. Na tento účel slúži špeciálny formulár. Administrátor vytvorí novému redaktorovi konto a pridelí mu prístupové meno a heslo, na základe ktorých potom redaktor vstupuje do systému. Okamihom ich prevzatia preberá redaktor na seba zodpovednosť za pridelené stránky. Návštevník to vizuálne vníma ako podpis (meno, vrátane e-mailu) zobrazený na konkrétnej stránke. Vedúci pracoviska súčasne zabezpečí doplnenie činnosti redaktora do pracovnej náplne tohto pracovníka. Ak pracovník prestane pracovať ako redaktor, platí opačný postup – administrátor na požiadanie vedúceho konto deaktivuje. Rovnako bude postupovať, keď treba zredukovať alebo rozšíriť počet stránok, s ktorými redaktor pracuje.

Riadi sa chod systému nejakými pravidlami? Je možné niekde sa s nimi oboznámiť?

Z. M.: Systém má presne stanovený poriadok. Tento obsahuje okrem definície základných pojmov jednoznačné pravidlá, ktorými sa musia riadiť ako administrátori, tak i redaktori. V prevádzkovom poriadku sú jasne definované ich kompetencie. Poriadok takisto určuje, do akej úrovne je štruktúra informácií

na univerzitnej i fakultných stránkach záväzná a čo si môžu fakulty prispôbiť svojim individuálnym potrebám.

I. P.: Prevádzke redakčného systému je venovaná samostatná stránka, ktorá obsahuje všetky podstatné informácie – prevádzkový poriadok s jeho prílohami, zoznam administrátorov a kontakty na nich, manuál pre prácu so systémom, ako i platnú vnútornú legislatívu. Inak povedané, pokiaľ má niekto akýkoľvek problém s Buxusom, nájde na tejto stránke možné odpovede, či už kontakt na svojho šéfredaktora (v prípade redakčných problémov) alebo administrátora (v prípade technických problémov). Cesta k tejto stránke je: informácie pre zamestnancov/prevádzkový poriadok internetových stránok STU. Rád by som ešte podotkol, že „informácie pre zamestnancov“ sú akýmsi univerzitným intranetom, sú viditeľné iba z interných počítačov STU a nie je možné sa k nim dostať z iného prostredia.

Niektoré z fakultných stránok ešte stále v Buxuse nefungujú tak ako by mali. Prečo?

I. P.: Stránky všetkých fakúlt mali začať fungovať už k 1. 2. 2006. Do tohto termínu bolo povinnosťou fakúlt redakčný systém naplniť obsahom a pripraviť k pripojeniu na univerzitný portál. Spôsob realizácie bol plne v ich kompetencii. Z univerzitnej úrovne sme však boli pripravení fakultám kedykoľvek pomôcť po redakčnej i technickej stránke. Nie všetky fakulty túto možnosť využili a technickú náročnosť procesu „preklopenia“ stránok na univerzitný portál zrejme podcenili. Proces „preklopenia“ totiž v sebe nezahŕňa len obsahovú stránku, ale napr. prispôbovanie už existujúcich databáz do prostredia Buxusu, či zjednotenie názvoslovía domén podľa fakúlt.

R. Š.: Postupne sme si zvykli, že príspevky v našom časopise sú hladké ako dobre vymiešaný vanilkový puding, ja budem trochu ostrejší. Pôvodne stanovený termín ako-tak dodržali tri fakulty. Problém nastal pri implementácii systému zo strany štyroch fakúlt – SvF, FEI, FA a FIIT. Navonok sa prejavil často detinskými výhovorkami. Vieme, že v pozadí bol nedostatok komunikácie, zistili sme že páni dekáni nie celkom produktívne prenášali informácie z úrovne kolégia rektora na pracovníkov zodpovedných za fakultnú webovú stránku a na výpočtové strediská. Potom samozrejme nemožno hovoriť o fungujúcej spätnej väzbe. Prejavila sa aj absencia univerzitného vedomia, fakultné výpočtové strediská sa postavili do pozície dobre opevnených pevností, ktoré sa nechcú vzdať svojej výlučnosti. Pri všetkej úcte sú pracovníci výpočtových stredísk najnezraniteľnejší z nás všetkých, pretože kto už by to za tie peniaze robil. Neotrasie nimi ani príkaz rektora. Iní kolegovia si občas vysvetľujú akademickú slobodu aj ako slobodu odmietañ plniť príkaz rektora a uznesenia kolégia rektora. Patrí to priam k nášmu akademickému folklóru. Na druhej strane chápem, že nám na fakultách neverili, že NAOZAJ vytvoríme UNIVERZITNÚ internetovú stránku, príliš veľa univerzitných zámerov sa neuskutočnilo.

Prichádzajú do úvahy aj nejaké sankcie za nedodržanie stanovených termínov?

R. Š.: Nepamätám sa, že by za ostatných 16 rokov nespĺnenie akéhokoľvek príkazu rektora bolo akokoľvek sankcionované. Ostáva nám apelovať na uskutočnené dohody, dané prísluby a podobne. Slabosť tohto postupu sa reálne prejavila v tom, že dve fakulty dodnes (16. 3. 2006) príkaz rektora nespĺnili. Samozrejme, že sa nič nestane. Niekedy snívame o manažovaní STU v štýle „veľkých silných firiem“, skúsme si predstaviť, aké následky by malo nedodržanie príkazu generálneho riaditeľa...

Spomínali ste databázy. Akú databázu využíva napr. portál stuba.sk?

Z. M.: Výborným príkladom užitočnej databázy je telefónny zoznam. Je to vlastne samostatný prvok – samostatná databáza, ktorá je cez webové rozhranie Buxusu napojená na personálny softvér. Údaje za každú fakultu do tohto softvéru zadávajú pracovníci príslušných (napr. fakultných) personálnych oddelení. Všetky informácie zadané do databázy sa aktualizujú najneskôr do 24 hodín. V prípade, že sa pri hľadaní konkrétnej osoby návštevníkovi stránok zobrazia neúplné údaje, znamená to, že neboli korektné zadané do personálneho softvéru.

I. P.: Cez rozhranie Buxusu môžu fungovať aj mnohé ďalšie databázy, ktoré v súčasnosti využívajú fakulty. Počítame s tým, že cez *www.stuba.sk* bude pripojený aj pripravovaný akademický informačný systém.

Jednou z rubrik novej stránky je aj „Black box“. Predpokladám, že úlohou tejto „skrinky“ bolo zhromažďovať nové inšpiratívne podnety a otázky na fungovanie stránky. Splňa rubrika tento cieľ?

Z. M.: Black box nevytvára iba priestor na zasielanie pripomienok a podnetov k stránke a otázok na jej fungovanie, ale je veľmi často, ako vyplýva z našich doterajších skúseností, predovšetkým miestom prvého kontaktu zo strany návštevníkov pri získavaní potrebných informácií.

I. P.: Napriek tomu, že do Black boxu nám niekedy prichádzajú aj úsmevné príspevky, splňa zámer s ktorým sme ho pôvodne vytvorili. Na základe našich pozitívnych skúseností si ho na svojej stránke vyžiadali takmer všetky fakulty.

Aj napriek tomu, že nová webová stránka existuje krátky čas, určite ste k jej koncepcii zaznamenali pripomienky a návrhy. Čoho sa väčšinou týkajú a ako ich chcete zohľadniť?

Z. M.: Ako prvý sme spustili v septembri minulého roku univerzitný portál. Najdôležitejšie bolo, aby stránka „ožila“ a v tom počiatočnom štádiu poskytovala okrem základných informácií o STU a jej fakultách informácie o najaktuálnejšom dianí. To bol dôvod, prečo sme ju poslali do života s jej detskými chrobami aj napriek riziku, že nám budú vyčítané nedostatky. Teraz, keď už vieme ako funguje v symbióze s jednotlivými fakultnými Buxusmi, môžeme pracovať na jej ďalšom zdokonaľovaní.

I. P.: Na zdokonaľovaní celého systému pracuje tím zložený z administrátorov všetkých Buxusov. Na vzájomnú komunikáciu majú vytvorené svoje špeciálne diskusné fórum. V rámci neho sa zaoberajú zlepšením a zefektívnením funkčnosti systému a dizajnu, prispievajú svojimi nápadmi, prípadne tlmočia pripomienky a postrehy k stránkam z praxe vo svojom okolí. V najbližšom čase očakávame od dodávateľa upgrade systému s viacerými technickými vylepšeniami, čím jeho zdokonaľovanie určite nekončí.

R.Š., Z. M., I. P.: Záverom by sme chceli poďakovať všetkým, ktorí svojím aktívnym prístupom a korektnými radami prispeli k súčasnému stavu univerzitnej internetovej stránky.

Za rozhovor ďakuje Viera Jančušková

LITERÁRNA SÚŤAŽ LITER

Minister obrany SR Martin Fedor

vyhlásil literárnu súťaž

v dvoch kategóriách - pre študentov
stredných a vysokých škôl na tému:

SLOVENSKÁ MISIA

poslanie slovenských vojakov

v zahraničných misiách mojimi očami

1. cena: 30 000,-Sk

2. cena: 20 000,-Sk

3. cena: 10 000,-Sk

+ pre každého víhercu 2 lístky
na hudobný festival POHODA '06

+ výcvik prežitia

Úvahu alebo esej na tému:

"Slovenská misia - poslanie slovenských vojakov
v zahraničných misiách mojimi očami"

v rozsahu 1 500 slov pošli do 30. apríla 2006
na e-mailovú adresu sutaz@mod.gov.sk.

Podrobnejšie informácie na www.mosr.sk.

Akademický senát informuje

Akademický senát sa na svojom zasadaní 27. 2. 2006 zaoberal:
– Aktualizáciou dlhodobého zámeru rozvoja STU na rok 2006. Členovia AS mali k predloženému materiálu viaceré pripomienok, z ktorých väčšia časť mala charakter výstižnej-

šej formulácie zámerov. Aktualizácia bola členmi AS schválená s pripomienkami. Po zapracovaní akceptovaných pripomienok bude Aktualizácia dlhodobého zámeru rozvoja STU na rok 2006 sprístupnená na internetovej stránke univerzity.

– Návrhom na zmenu Organizačného poriadku STU, ktorá sa týkala vydávania a schvaľovania organizačných poriadkov univerzitných pracovísk a účelových zariadení.
– Úpravami dotácie STU na rok 2005 k 31. 12. 2005. S predloženým materiálom sa podrobne zaoberali členovia ekonomickej komisie AS a na základe jej odporúčania

AS STU materiál schválil bez pripomienok.
– Návrhom na predaj nehnuteľnosti – budovy na Laurinskej ulici. K návrhu zaznelo veľa pripomienok, členovia AS predaj neodsúhlasili, problematikou sa bude senát zaoberať na ďalšom zasadaní.

Viera Jančusková
tajomníčka AS STU

Úcta ku knihe

(marcové pripomenutie)

Mnohé prognózy mi po novembri 1989 vyšli. V jednej som úplne prepadol. Predpovedal som prudký pokles vydávania kníh. To sa nestalo. Kníhkupectvá sú zaplavené záľahou rôznych kníh, žiaľ, väčšinou prekladov. Priateľ z Kanady dokonca tento fakt použil ako kritérium životnej úrovne. Keď sa u vás vydáva toľko kníh, nežijete si zle...

S čítaním je to už horšie. Existujú celé štúdiá a rozborov návštevnosti knižníc, výpožičiek a „čítanosti“. Človek dnešných dní má aj iné ponuky či lákadlá. Informácie v elektronickej podobe sa šíria ako dobrá povodeň.

Hrozí klasickej knihe zánik? To nevyriešia analýzy a rozbor, na to dá odpoveď človek. Verím, že neopustí svoju celoživotnú tichú družku.

Objav kníhtlače na Ďalekom východe a neskôr aj v Európe, bol jedným z predpokladov šírenia vzdelanosti. Inkunábuly (prvotlače) a to, čo po nich prišlo, to bol internet pätnásteho a ďalších storočí.

Nie som obdivovateľ kampaňovitých osláv. Ale predsa. Pripomeňme si zásluhy tohto verného a väčšinou premúdreho spoločníka. Už pohľad na knihu ma vzrušuje. Rád v nej listujem len tak a potom sa začítam, excerpujem, vnímam osudy a deje. Knihu hodnotím komplexne. Nielen obsah, ale aj jej šat, peknosť, ba počúvam šušňanie papiera a ticho sa s ňou rozprávam.

Študentom, ktorí dosť zanevrelí na knihy, zdôrazňujem: zachovajte si ku knihe úctu a obdiv. A keď budete obdivovať dievča, (neberte to ako spomienku na MDŽ), darujte mu Marínu od Andreja Sládkoviča-Braxartorisia viazanú v koži a nie na CD...

Kniha je ako teplé ľudské slovo. Myslím si, že nikdy nezanikne, lebo sa priveľmi spriatelila s človekom. Je mu viac ako priateľom, pomocníkom, poradcom.

Milan Petráš
predseda redakčnej rady

Vieme čítať?

Vo svojom príspevku by som sa rád dotkol čítania napísaného textu. V učebniciach o ekonómii sa dozvedáme, že produkt sa stáva tovarom až potom, ako nájde uplatnenie na trhu, to znamená ak si ho niekto kúpi. Aby napísané slovo sprostredkovalo posolstvo, informáciu, musí mať odberateľa – čitateľa, musí si ho niekto prečítať. Sú slová, ktoré si nájdu čitateľov, iné ostávajú bez odozvy. Niekedy je to vina ich pisateľa, že si nenájdu adresáta, inokedy je „negramotné“ publikum. Adolf Loos nazval súbor článkov o architektúre, bývaní, obliekaní a iných praktických veciach *Reči do prázdna (Ins Leere gesprochen)*, lebo sa nazdával, že v konzervatívnom Rakúsko-Uhorsku jeho myšlienky nenachádzajú adresáta.

Už roky pôsobím v skúšobných komisiách pre dizertačné skúšky, kde sa stretávam s nie veľmi potešiteľným javom. Doktorandi vyhlasujú, že uvedenou problematikou sa ešte nikto nezaoberal. Možno by som tomu aj uveril, keby mi osud nebol dožičil navštíviť kníhkupectvo na Tretej ulici v kalifornskom meste Santa Monica. Na ploche dnešného Sveta knihy na Obchodnej ulici v Bratislave (bývalý obchodný dom Pionier) boli knihy takmer výlučne o architektúre. Hodiny som tam strávil listovaním v desiatkach z nich. Zdalo sa mi, že o architektúre je už napísané takmer všetko, a preto ma v úvodoch doktorandských prác, ale i niektorých výskumných projektov zarážajú tvrdenia, že uvedenou problematikou sa ešte nikto nezaoberal. Ak by niektorí kolegovia poctivejšie urobili prieskum aktuálneho stavu poznania, zistili by, kam došli ich predchodcovia, a možno by ich prekvapilo zistenie, že idú objavovať objavené alebo že sa k cieľu musia vydať inou cestou. Takýto prieskum by v čase internetu nemal byť vážnejším problémom. Ale to neznamená len „klikať“, ale aj čítať. A tu sme pri ďalšom probléme. Záľaha informácií, ktoré nám súčasný svet poskytuje. Možno si niektorí pamätajú filozofiu cestovateľa Phileasa Fogg z románu Julesa Verna *Cesta okolo sveta za 80 dní*. Pán Fogg si uvážlivo vyberal, ktoré informácie si uložiť do pamäti. Pamäť prirovnával k malej izbičke, ktorú musí zariadiť veľmi obozretne, aby ju nezapratal zbytočnými, neužitočnými vecami. Podobne musíme uvážlivo zvažovať, čím „zapraceme“ naše študijné programy. Vyberať tie najpodstatnejšie a najpotrebnejšie informácie by malo byť jedným z cieľov inštitucionálneho výskumu. Znamenitosť univerzity nie je daná tým, aké množstvo informácií poskytne, ale aké zodpovedajúce informácie sprostredkuje a ako dokáže naučiť samostatne sa v nich orientovať. A my máme ambície byť exkluzívnou univerzitou!

Julián Keppel
FA STU

Pavilón prezentácie Kaplnky sv. Jakuba na Námestí SNP v Bratislave

Súčasný stav prekrytia ruín Kaplnky sv. Jakuba na Námestí SNP v Bratislave.

Ústav konštrukcií v architektúre na Fakulte architektúry STU vďaka finančnej podpore firmy DIRICKX BC Torsion každoročne vyhlasuje Študentskú architektonickú súťaž „Prostredie a detail“. Témou II. ročníka súťaže bol návrh pavilónu prezentácie Kaplnky sv. Jakuba na námestí SNP v Bratislave. Téma veľmi zaujímavá, ale zároveň neľahká úloha aj pre skúseného architekta. Súčasný objekt krycej stavby, ktorý bol realizovaný ako provizórium s cieľom zabrániť ďalšej nezvratnej deštrukcii originálu je výzvou na vypracovanie vysoko kvalitného návrhu, ktorý dôstojným spôsobom prezentuje prítomnosť jedinečnej architektonickej pamiatky.

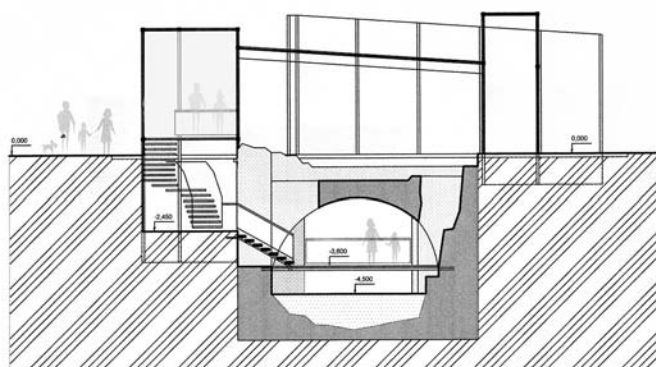
Kaplnka sv. Jakuba sa nachádza v centre mesta na Námestí SNP. Je súčasťou pamiatkovej zóny v tesnom dotyku pamiatkovej rezervácie. Je to veľmi útulná časť námestia, avšak naplnená stálym ruchom návštevníkov. V súčasnosti je zachované iba torzo autentického nálezu troch historických typologických druhov kresťanskej sakrálnej architektúry. Základové murivo centrálnej stavby – rotundy s podkovovitou apsidou – je pravdepodobne z 11. až 12. storočia. Typologicky patrí k najstarším známym stavbám tohto druhu na Slovensku. Okolo roku 1200 došlo pravdepodobne k prestavbe rotundy na karnier, ktorého nálezy ľudských lebiek a dlhých kostí sú zachované dodnes v priestoroch kaplnky. Existencia gotickej cintorínskej kaplnky sv. Jakuba je doložená písomnou zmienkou z roku 1437. Mala obdĺžnikový pôdorys o vnútornými rozmermi približne 6,40 x 5,30 m, ktorý bol ukončený polygonálnym uzáverom. Kaplnka bola doteraz známa len z archívnych materiálov ako kaplnka situovaná na Cintoríne sv. Vavrince, kde sa našli hroby z 12. a 13. storočia. Najmladšie z nich boli datované do 14. až 18. storočia. Nálezy sú jedinečné, s mimoriadnym kultúrno-spoločenským

významom z hľadiska nielen slovenského, ale aj podunajského až stredoeurópskeho kultúrneho regiónu. Pri tomto objekte treba zvlášť vyzdvihnúť nehmotnú hodnotu kultúrnej tradície.

Súťaže sa zúčastnilo 22 študentov z Fakulty architektúry STU a 2 zahraniční študenti. Predložené súťažné návrhy sú dôkazom rôzneho prístupu k riešeniu s vyššou alebo nižšou mierou akceptovania hodnôt originálu.

Porota súťaže, ktorej predsedal prezident Spolku architektov Slovenska profesor Štefan Šlachta, nemala pri hodnotení návrhov ľahkú úlohu. Ich vysokú kvalitu a invenčnosť študentov konfrontovala porota so splnením kritérií súťaže. Najviac zaujali návrhy, ktoré komplexne zvládli vyriešenie vzťahu autentického originálu a novej konštrukcie a osadenie navrhovaného pavilónu do existujúceho prostredia.

Z dvadsiatich štyroch návrhov bolo šesť ocenených a odmenených. Víťazný návrh študenta FA STU Jána Krasnaya vyvolal zaujímavú diskusiu. Porota zvlášť vyzdvihla ideový prístup autora k riešeniu. Návrh prekrytia historického torza kaplnky transparentnou celosklenou konštrukciou v úrovni terénu prezentuje architektonický veľmi jasný a dôstojný spôsob prezentácie výnimočného miesta sakrálnej architektúry bez zbytočného „monumentalizovania“. Pre zvýšenie atraktivity autor navrhuje sprístupniť zachovaný priestor karniera. Vstup do podzemia rieši nadzemným minimalistickým kubusom so schodiškom. Vytvorenie „chodby“ okolo originálu je príkladom „nekonfliktného“ zásahu s minimálnou mierou narušenia pamiatky. Na záver možno vyzdvihnúť nielen vysokú kvalitu predložených súťažných návrhov, ale aj význam súťaží ako moderného nástroja na vytvorenie kvalitného architektonického diela.

Pohľad do interiéru kaplnky pod úrovňou terénu

*Martin VAŠČÁK
FA STU*

Prezentácia arabskej vedy

V polovici februára sa uskutočnila zaujímavá akcia Deň vedy Saudskej Arábie na Slovensku, ktorá sa dotkla aj Fakulty chemickej a potravinárskej technológie. Jednou z tém, o ktoré prejavila saudskoarabská strana záujem už v rámci prvých kontaktov, bolo spracovanie ropy.

V Ústave organickej chémie, katalýzy a petrochémie prednášal o spracovaní ropy v Saudskej Arábii (Petroleum Chemistry in Saudi-Arabia) Dr. Zaki Shaker Sediggi, vedúci Chemického ústavu King Fahd University of Petroleum & Minerals (KFUPM), Dhahran.

V úvode prednášky oboznámil prítomných so základnými údajmi o svojej krajine. V Saudskej Arábii, ktorá má rozlohu 2,15 mil. km², žije 22,7 mil. obyvateľov. Na vysokoškolské vzdelávanie majú k dispozícii 13 univerzít.

Produkcia ropy, ktorá je najcennejším bohatstvom krajiny, tvorí približne 9 miliónov barelov denne, predpokladané zásoby predstavujú cca 300 biliónov barelov. Zásoby ropy na Strednom východe predstavujú asi 66 % svetových zásob. Saudská Arábia je najväčším vývozcom ropy na svete s najvyššími odhadovanými zásobami. Je teda logické, že priemysel spracovania ropy a s tým súvisiace odvetvia tvoria základ ekonomiky tejto krajiny. Saudská Arábia ropu nielen ťahá a exportuje, ale patrí aj k najväčším spracovateľom ropy s následnými spracovateľskými technológiami, takže je popredným svetovým exportérom metanolu, amoniaku, kyslíkatých zložiek do benzínov, etylénu a propylénu, a v budúcnosti predpokladá ešte zdvojnásobenie výrobných kapacít.

V Saudskej Arábii sú dve spoločnosti zaoberajúce sa spracovaním ropy – ARAMCO (11 % svetovej produkcie ropy) a SABIC. Na svetovú pozíciu týchto spoločností nadväzujú aj inštitúcie zaoberajúce sa výskumom v oblasti spracovania ropy a petrochémie. Výskumom sa zaoberajú aj akademické pracoviská – okrem Univerzity v Dhahrane (Center for Refining & Petrochemicals KFUPM) je to King Saud Univerzita v Rijáde, King Abdulaziz Univerzita v Jeddahu a King Abdulaziz City for Science and Technology (KACST) v Rijáde.

Z výskumných aktivít domovskej univerzity prednášajúceho Dr. Sediggiho, ktoré prezentoval v prednáške, treba spomenúť napr. aditíváciu katalyzátorov pre fluidné katalytické krakovanie (FCC), vývoj nových katalyzátorov pre polyolefíny, vývoj procesu konverzie metanolu na olefíny (MTO) a vývoj nových procesov odsírovania motorových palív. K predmetom výskumu patria aj efektívne procesy zhodnocovania ťažkých podielov ropy, ako aj procesy resp. katalyzátory na spracovanie plastového odpadu s inými ropnými frakciami. Významná je spolupráca s japonskou firmou Petroleum Refining Center z Tokia v oblasti vývoja nového typu FCC produkujúceho podstatne vyššie množstvo olefínov, ktorá vyústila do spoločnej výstavby overovacej pilotnej jednotky (Pilot plant) v Saudskej Arábii.

Napriek dobrým technickým možnostiam univerzít (moderné prístrojové vybavenie, dobré financovanie výskumu) zápasia technické univerzity v Saudskej Arábii s podobným problémom ako naše univerzity – s malým záujmom študentov o technické smery včítane chémie. Aj v doktorandskom štúdiu je na chemických smeroch viac ako 50 % študentov zo zahraničia.

V rámci diskusie Dr. Sediggy skonštatoval, že téma výskumných prác v jeho ústave je veľmi blízka problematike katalytických procesov v spracovaní ropy, ktorá sa rieši na oddelení technológie ropy a petrochémie na FCHPT. Dúfa, že v blízkej budúcnosti sa nadviaže užšia vedeckovýskumná spolupráca a budú sa riešiť aj spoločné projekty.

*Pavol Hudec
FCHPT STU*

Spomienka na prof. RNDr. Juraja Gašperíka

Prof. RNDr. Juraj Gašperík sa narodil 6. februára 1906 v Budapešti, kde vyštudoval aj gymnázium a potom v roku 1919 pri repatriácii prišiel s rodičmi do Bratislavy. Po ukončení štátnej reálky v Bratislave študoval na Chemickom odbore Českej vysokej školy technickej v Brne. Po prvej štátnej skúške sa rozhodol pre samostatné experimentovanie na pokusnej výrobe fenol-formaldehydových živíc. Po dvojročnom samostatnom podnikaní ukončenom v dôsledku hospodárskej krízy nastúpil na mimoriadne štúdium na Prírodovedeckú fakultu Masa-

rykovej univerzity v Brne, kde súběžne s chémiou začal študovať astronómiu. V roku 1934 experimentálne pracoval na doktorskej dizertácii v laboratóriu profesora J. Frejku, promoval v odbore chémie a súčasne robil rigorózum z kozmickej fyziky. Po skončení štúdií sa vrátil do Bratislavy najprv na Bakteriologicko-sérológické pracovisko LF UK, odtiaľ neskôr odišiel do Bakteriologicko-chemického laboratória mesta Bratislavy. To ho zrejme neuspokojovalo a v roku 1938 sa vrátil do chemického laboratória a stal sa vedúcim kontrolného a vývojového

laboratória v továrni na káble, závod Gumon.

Podstatný zlom v kariére prof. Gašperíka nastal, keď bol menovaný za suplenta chemickej technológie organických látok a na čiastočný úväzok sa stal správcom Ústavu chemickej technológie organických látok na odbore chemickotechnolo-

gického inžinierstva SVŠT. V roku 1944 sa prof. Gašperík aktívne zúčastnil Slovenského národného povstania a na povstaleckom území zaviedol výrobu pekárenského droždia.

V roku 1945 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora s čiastkovým úväzkom. V roku 1946 naplno prešiel na Chemickú fakultu a v tom istom roku bol vymenovaný za riadneho profesora. V rokoch 1947 až 1949 bol dekanom a neskôr prodekanom Chemickej fakulty a do roku 1960 vedúcim Katedry organickej chémie. Ako profesor pôsobil až do odchodu do dôchodku na Katedre chemickej technológie plastických látok a vláken. Zomrel v roku 1979.

Uvedené fakty sú iba veľmi stručným pripomenutím si životných medzníkov profesora Gašperíka. Za týmito riadkami sa však schováva celoživotné dielo človeka, ktorý svoj život zasvätil chémii a ktorý sa podstatným spôsobom zaslúžil o rozvoj technologických disciplín pri zrode Chemickej fakulty SVŠT. Profesor Gašperík ako prvý v Československu a zároveň v strednej Európe začal prednášať technológiu plastických látok a chemickú technológiu liečiv prednášal niekoľko rokov ako celoštátnu špecializáciu. V rokoch 1946 až 1950 bol predsedom Spolku chemikov Slovákov a organizoval odbornú činnosť tohto spolku. V nadväznosti na to sa stal predsedom Slovenskej skupiny Československej spoločnosti chemickej – ako predsedu pôsobil 8 rokov. V roku 1947 bol spoluzakladateľom odborného časopisu *Chemické zvesti* (dnes *Chemical Papers*) a prvých 12 rokov existencie tohto časopisu bol na postoch zodpovedného a výkonného redaktora. Z mimochemických aktivít treba spomenúť jeho úlohu ako spoluzakladateľa Slovenskej astronomickej spoločnosti M. R. Štefánika, kde bol v rokoch 1937 až 1950 podpredsedom a potom predsedom až do jej násilného zrušenia v roku 1951.

V úvode publikácie *Prof. RNDr. Juraj Gašperík*, ktorú sme na fakulte vydali pri príležitosti jeho nedožitých 100. narodenín, sa píše: „Veľkou láskou pána profesora bola chémia, mal pochopenie vo svojej rodine, v Malužinej vytvoril malé labora-

Odhalenie portréту prof. Gašperíka v aule FCHPT

tórium, aby sa v lete, pri odchodu, mohol vracat k svojej chémii, ktorú mal tak rád“. Chémii a Chemickotechnologickej fakulte SVŠT venoval veľmi veľa a vo svojej obľúbenej chémii dospel aj k prvému objavu, ktorý bol registrovaný na Slovensku a jeho celkové poradové číslo v Československu bolo 9. Objav z roku 1977 nesie názov „Rozdielne vplyvy karcinogénov a nekarcinogénov na priebeh modelovej reakcie s radikálovým mechanizmom“. O objav prejavila

Pomenovanie auly sa uskutočnilo za prítomnosti členov rodiny prof. J. Gašperíka.

záujem aj dramaturgia Československej televízie. Hra, ktorá rozprávala o celej histórii pokusov a omylov vedúcich až k objavu, sa objavila aj na televíznej obrazovke a hlavnú úlohu stvárnil Václav Voska.

Profesor Gašperík patrí medzi najvýraznejšie osobnosti, ktoré pôsobili na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie STU. Na jeho počesť a trvalé pripomenutie tohto výnimočného pedagóga, vedca a predovšetkým človeka, ale aj pre ďalšie generácie chemikov sme pomenovali aulu v staršej budove fakulty, ktorá je dnes chránenou pamiatkou, na Aulu profesora Juraja Gašperíka.

*Dušan Bakoš
dekan FCHPT*

Matematický úspech chemického inžiniera

Ing. Peter Sarkoci, absolvent Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU, pracovník oddelenia matematiky Ústavu informatizácie, automatizácie a matematiky FCHPT a externý doktorand v odbore aplikovaná informatika, nedávno vyriešil otvorený problém tranzitivity dominancie trojuholníkových noriem, ktorý štvrtstoročie odolával úsiliu mnohých matematikov z celého sveta. Spomínaný problém, ktorý bol publikovaný v roku 1983 v monografii B. Schweizer, A. Sklar: *Probabilistic Metric Spaces*, North-Holland, New York, súvisí s konštrukciou združených pravdepodobnostných priestorov, t. j. priestorov, v ktorých vzdialenosť (metrika) je ohodnotená distribučnými funkciami, vyjadrujúcimi neurčitost získanej informácie. Pri zrode teórie pravdepodobnostných metrických priestorov stál K. Menger, pričom teória vznikla pod vplyvom potrieb experimentálnej i teoretickej fyziky v prvej polovici 20. storočia. Jej korene siahajú k slávnemu Viedenskému krúžku – semináru, na ktorom sa zúčastňovali fyzici, matematici, logici, filozofi i ekonómovia.

Ing. Peter Sarkoci prvý raz prezentoval svoje výsledky o dominancii trojuholníkových noriem na medzinárodnej konferencii FSTA 2006, organizovanej Katedrou matematiky SvF STU a Akadémiou ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši v spolupráci s medzinárodnou organizáciou EUSFLAT, ktorá sa konala v dňoch 30. 1. – 3. 2. 2006 v Liptovskom Jáne. Na základe úspešnej prezentácie ho prof. E. P. Klement (J. Kepler

Universität, Linz) pozval predniesť svoje výsledky na „28th Linz Seminar“, ktorý sa koná každoročne pod záštitou Fuzzy Logic Laboratory Linz a J. Kepler Universität, Linz. Prof. C. Sempì (Università di Lecce) mu ponúkol bilaterálnu spoluprácu s jeho tímom. Prezentácia Ing. Sarkociho vo februári 2006 v Linzi bola obohatená ďalšími výsledkami, a priniesla mu nielen medzinárodné uznanie renomovaných vedeckých pracovníkov, ale aj pozvanie prof. D. Butnaria (University of Haifa) na postdoktorandské štúdium a ďalšie ponuky na spoluprácu.

Okrem osobných kvalít a mimoriadnej kreativity Ing. P. Sarkociho stojí za týmto úspechom aj podpora jeho okolia. Jeho cesta za vedeckým bádáním v matematike je nerozlučne spätá s účasťou na pravidelnom seminári *Fuzzy množiny a fuzzy logiky*, ktorý už niekoľko rokov prebieha na Katedre matematiky (teraz oddelení matematiky ÚIAM) FCHPT a združuje pedagógov i nadaných študentov fakulty. Témy bakalárskeho projektu, diplomovej práce i základné tézy dizertačnej práce Ing. P. Sarkociho, ktorého školiteľom je doc. M. Šabo, vzišli práve z tejto pôdy. Dôležitú úlohu pri raste matematických osobností na STU zohráva i podpora prof. R. Mesiara z Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie SvF, koordinátora programov CEEPUS SK-42 a COST 274 na STU, v rámci ktorých zbieral prvé medzinárodné skúsenosti aj Ing. Sarkoci. Vďaka týmto projektom absolvoval študijný pobyt v Prahe u prof. M. Navaru, ktorý ho na problém dominancie trojuholníkových noriem upozornil, ako aj študijné pobyty u prof. E. P. Klementa v Linzi a u prof. B. De Baetsa v Gente. Teší nás, keď podpora mladých talentov zo strany univerzity i starších kolegov prináša takéto výsledky.

Za všetkých kolegov Ing. Petrovi Sarkocimu blahoželáme a želáme veľa ďalších úspechov.

*Anna Kolesárová, Michal Šabo
FCHPT STU*

Deň otvorených dverí na Fakulte informatiky a informačných technológií STU

Počas Dňa otvorených dverí na Fakulte informatiky a informačných technológií pre maturantov, ktorý sa konal 7. februára 2006, si jej dekan prof. Ľudovít Molnár akademicky zašpásoval. Pred zaplnenou Aulou Dionýza Ilkoviča na Mýtnej ulici

prezradil: „Ako informatici neobľubujú dvere. Oveľa radšej používajú okná, a teda otvárajú a zatvárajú Windows.“

Deň otvorených dverí na pôde univerzity využila na oboznámenie sa s akademickým prostredím nielen bratislavská mládež, ale aj cezpoľní študenti, najmä zo západného Slovenska. Aula bola plná, dokonca sa sedelo i na schodoch. Prvá časť programu sa venovala štúdiu na fakulte, záujemcovia dostali od prodekanky pre vzdelávanie doc. Margaréty Kotočovej informáciu o študijných programoch a možnostiach štúdia na FIIT STU. Prodekan pre spoluprácu doc. Pavel Čičák predstavil akadémii vzdelávania na FIIT, ktorá sa okrem podpory pedagogiky zameriava i na vzdelávanie nad rámec študijných programov a ponúka vzdelanie i ďalším záujemcom.

V ďalšom programe riaditeľ súťaže v programovaní pre stredoškóľakov zverejnil „horúcu“ tabuľku s priebežným umiestnením niektorých najlepších tímov tretieho ročníka súťaže ProFIIT 2006 (v tom čase vrcholilo jej 1. korešpondenčné kolo). ProFIIT je súťaž, ktorá umožňuje stredoškóľakom zmerať si svoje schopnosti v programovaní. Postupujúcich do finále čaká nielen vecná odmena, ale navyše až 75 bodov (z celkového počtu 100) k prijímacej skúške.

Tohtoročnou novinkou je skorší termín prijímacieho konania na fakultu, ktoré bude prebiehať už týždeň po maturitných písomkách (11. – 12. apríla). To umožní nádejným študentom ešte začerstva zužitkovať svoje maturitnými prípravami nabitú vedomosť na prijímačkách. Ďalšia, už z predchádzajúcich rokov známa pomoc je elektronická prihláška. Tento rok umožní nielen flexibilnejšie, ale aj oveľa lacnejšie prihlásenie sa na štúdium (termín podávania prihlášok bol do konca februára). Stredoškóľáci mali v rámci Dňa otvorených dverí na FIIT možnosť vyskú-

šať si na vlastnej koži modelovú ukážku prijímacej skúšky. V druhej časti programu sa hovorilo o tom, čo všetko fakulta ponúka v oblasti výskumu a projektovania. Prodekanka pre výskum prof. Mária Bieliková prezentovala oblasti výskumu fakulty, výsledky výskumu dosiahnuté najmä študentmi v medzinárodných súťažiach. Nasledovali prezentácie projektov, na ktorých sa môžu študenti v rámci štúdia „vyblázniť“ (napr. ukážka virtuálnych inteligentných robotických „futbalistov“ v turnaji RoboCup). Úspešní študenti predviedli niektoré prezentácie vlastného výskumu. Demonštrovali, ako sa mladým slovenským informatikom darí reprezentovať na medzinárodných súťažiach a na zahraničných pobytoch.

Pred auditoriom vystúpil napríklad Kristián Szobi, úspešný študent fakulty, ktorý vyhral konkurz na letnú pracovnú stáž priamo do „mekky“ Microsoftu, impéria Billa Gatesa v Redmonde (USA), kde pôsobil tri mesiace v oficiálnej centrále tejto počítačovej veľmoci s tamojšími 40 tisícmi pracovníkov. Ako kuriozitu spomenul zážitok, keď po troch dňoch dostal spolu s ďalšími mladými kolegami z medzinárodného výskumno-pracovného tímu pozvanie na obed s Billom Gatesom, hoci ich manažér, ktorý vo firme pracuje, sa s ním zatiaľ nestretol. Michal Barla prezentoval projekt, s ktorým tím študentov FIIT vyhral vo finále súťaže ACM Student Research Competition, ktoré sa konalo v novembri 2005 v Prahe.

Na záver zástupcovia študentov FIIT STU – členovia študentskej časti akademického senátu fakulty – zábavnou formou vysvetlili stredoškólakom, čo ich na FIIT čaká. Celý proces zapísali vo forme programu a nezabudli zdôrazniť viaceré možnosti sociálneho a kultúrneho vyžitia na internátoch STU. Celý priebeh Dňa otvorených dverí bol vďaka pracovníkom CVT STU vysielaný v priamom prenose na internete.

„Každoročne sa nám hlási asi trojnásobný počet študentov, ako môžeme prijať. Záujem o štúdium informatiky a informačných technológií stúpa. Ani jeden náš úspešný absolvent nie je nezamestnaný. Mnohí vynikajúci študenti pracujú vo firmách už počas vysokoškolského štúdia. Ak sa k nám hlásite, robíte dobre,“ vyriekol na podujatí dekan fakulty profesor Molnár.

*Zuzana Marušincová
FIIT STU*

Pomenovanie ául Materiálovotechnologickej fakulty STU v Trnave

Býva peknou tradíciou pomenúvať významné objekty a priestory, v ktorých sa konajú akademické obrady a zhromažďuje sa v nich akademická obec po významných osobnostiach, čím sa z objektu s číslom stáva objekt s menom, ktoré bude trvalo rezonovať medzi učiteľmi, študentmi a všetkými ľuďmi, ktorí tieto priestory pravidelne navštevujú alebo len občas navštívia. Materiálovotechnologická fakulta sa rozhodla takto personifikovať svoje dve auly a na základe vnútorného výberového konania boli vybrané osobnosti, ktorých mená stále silno rezonujú v odborných kruhoch fakulty. Zhodou okolností ide o prof. Čabelku a prof. Adamku, odborníkov pôsobiacich v tej istej oblasti a reprezentujúcich dve nadväzujúce generácie.

Po získaní súhlasu priamych príbuzných bol akt slávnostného odhalenia tabúľ s pomenovaním auly v pavilóne na Paulínskej ulici a auly na ulici J. Bottu zahrnutý do programu osláv 20. výročia vzniku fakulty a uskutočnil sa 24. januára 2006.

Na slávnostný akt prijali pozvanie aj priami príbuzní oboch významných odborníkov, doc. Ing. Dušan Čabelka, CSc., a pani Mária Adamková, čo výrazne prispelo k slávnostnému charakteru podujatia. Účastníkov privítal doc. J. Vaský, prodekan MTF, a stručné odborné profily prof. Čabelku a prof. Adamku predniesol prof. K. Ulrich, vedúci Katedry zvárania MTF STU v Trnave.

Akademik prof. Ing. Ing. ESSA Jozef ČABELKA,

Dr. tech., DrSc., Dr.h.c. bol významnou osobnosťou povinovej vedy a techniky v oblasti moderných technológií spracovania kovov. Bol zakladateľom Výskumného ústavu zvaračského, Ústavu kovových

materiálov SAV (v súčasnosti Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV) a realizátorom myšlienky špeciálneho vzdelávania vysokoškolsky pripravených odborníkov z oblasti zvárania formou postgraduálneho štúdia na Katedre zvárania a lejárstva Strojníckej fakulty SVŠT v Bratislave alebo v Inžinierskom zvaračskom inštitúte SVŠT v Bratislave.

Profesor Čabelka bol odborníkom so širokým spektrom aktivít. Vo svojej dlhoročnej činnosti sa neobmedzil iba na problematiku zvárania, ale na celú oblasť poznania kovových materiálov a technológie ich spracovania. Patril k tým osobnostiam, ktoré pozdvihli československé zváranie na svetovú úroveň. Narodil sa 15. februára 1910 v Holíči. V rokoch 1928 až 1934 študoval na Strojníckej fakulte a súčasne i na Elektrotechnickej fakulte Vysokého učení technického v Brne. V roku 1934 odišiel na odporúčanie Banskej a hutníckej spoločnosti do Paríža. Tam študoval do roku 1937 odbor zváranie na École supérieure de soudure autogène. Po štúdiách nastúpil pracovať do Banskej a hutnej spoločnosti s úlohou zaviesť výrobu prídavných materiálov na zváranie najprv v Drôtovni v Bohumíne a potom ako vedúci Elektrodrôtovne vo Vamberku. V roku 1942 bol vymenovaný za profesora na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave a zakrátko sa stal vedúcim Katedry mechanickej technológie. V roku 1949 založil Výskumný ústav zvaračský, postgraduálne štúdium „Inžiniersky zvaračský inštitút“ a v roku 1965 postgraduálne štúdium fyziky kovov. V roku 1952 založil časopis Zváranie. V roku 1952 bol vymenovaný za člena korešpondenta ČSAV, v roku 1953 sa stal akademikom SAV a v roku 1956 dosiahol vedeckú hodnosť DrSc.

V roku 1960 bol poctený titulom Dr.h.c. na Technickej vysokej škole pre zváranie v Magdeburgu (Technische Hochschule für Schweissmaschinenbau). Bol iniciátorom členstva Československa v Medzinárodnom zvaračskom inštitúte (International Institute of Welding). Neskôr sa stal členom prezídia a viceprezidentom tejto významnej svetovej organizácie. V rokoch 1953 – 59 bol podpredsedom SAV a v 1956 – 57 dekanom Strojníckej fakulty SVŠT. V rokoch 1964 – 69 bol členom prezídia medzinárodnej spoločnosti Ion and Electron Beam Science and Technology v New Yorku.

Okrem vedeckej činnosti zastával i dôležité riadiace funkcie. V rokoch 1946 – 49 pôsobil ako námestník generálneho riaditeľa Kovorobných a strojárskych závodov na Slovensku, v rokoch 1949 – 60 bol riaditeľom Výskumného ústavu zväračského v Bratislave a v rokoch 1953 – 76 aj externým riaditeľom Ústavu kovových materiálov SAV v Bratislave.

Spektrum práce profesora Čabelku je široké. Počas svojej dlhoročnej činnosti vychoval 52 kandidátov technických vied v odbore fyzikálna metalurgia a strojárka technológia, napísal 17 knižných publikácií, viac ako 60 pôvodných vedeckých prác, podal viac ako 30 patentov doma aj v zahraničí, vypracoval mnohé expertízy a odborné posudky. Vo svojej práci sa neobmedzil iba na zváranie. Venoval pozornosť nekonvenčným výrobným technológiám a mikrometalurgii. Začal výskum v oblasti prípravy vysokopevných materiálov účinkom energetických polí, usmernenej kryštalizácie a pod.

Za svoju bohatú činnosť získal profesor J. Čabelka medzinárodnú cenu pre vedu Nadácie oblúkového zvárania J. F. Lincolna v USA a Štátnu cenu ČSR. Bol nositeľom vyznamenania Za vynikajúcu prácu, Radu práce, Zlatej medaily SVŠT za rozvoj školy a Strojníckej fakulty, pamätných medailí ČVUT v Prahe, SVŠT v Bratislave, VÚT v Brne, VÚZ, Vysokej školy technickej v Košiciach, Vysokej školy banskej v Ostrave, Technickej univerzity v Liberci a Zlatej medaily Aurela Stodolu SAV.

Prof. Ing. Jozef ADAMKA, DrSc., sa narodil 21. októbra 1930 v Malých Hosticiach, okres Bánovce nad Bebravou. Po skončení základnej školy začal pracovať ako sezónny robotník a súčasne študoval. V roku 1948 ukončil Večernú obchodnú

školu a v roku 1952 Vyššiu priemyselnú školu s maturitou. Od roku 1950 bol zamestnaný v n. p. Bratislavské elektrotechnické závody, kde zastával rôzne funkcie. Ako 24-ročný sa zapísal na Strojnícku fakultu SVŠT v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1959.

V roku 1960 začal pracovať ako asistent na Katedre mechanickej technológie Strojníckej fakulty SVŠT v Bratislave u prof. Čabelku. Prof. Adamka bol blízkym spolupracovníkom profesora Čabelku a od roku 1970 do roku 1977 jeho zástupcom. Tu v roku 1967 získal vedeckú hodnosť kandidáta technických vied a v roku 1972 bol habilitovaný za docenta. Roku 1986 sa stal dekanom novozaloženej Strojársko-technologickkej fakulty

Dekan Materiálovotechnologickej fakulty J. Sablík a doc. Ing. Dušan Čabelka, CSc. – syn prof. Čabelku

fom 4 čiastkových úloh štátneho plánu základného výskumu, zameraných na zvárateľnosť vysokopevných materiálov, oteruvzdorné materiály, procesy izostatického lisovania a nekonvenčné metalurgické a zväracie procesy. Bol autorom a spoluautorom 28 patentových prihlášok, z toho bolo udelených 18 autorských osvedčení a 6 bolo realizovaných. Publikoval viac ako 130 odborných článkov, bol spoluautorom 2 vysokoškolských učebníc, monografie a 22 skrípt.

Bol spoluzakladateľom prvého medzinárodného študentského kolokvia v oblasti zvárania vo svete. Dvadsať rokov bol podpredsedom Slovenskej zväračskej spoločnosti.

Pod vedením profesora Adamku úspešne ukončilo a obhájilo kandidátske dizertačné práce 36 aspirantov a 136 diplomantov v oblasti zvárania. Je to len časť výsledkov práce jeho plodného života, ktoré prerušila krátkotrvajúca ťažká choroba.

*Koloman Ulrich, Jozef Vaský
MTF STU*

Briketovanie a peletovanie

Katedra výrobnjej techniky Strojníckej fakulty STU zorganizovala 17. 2. 2006 v poradí už tretí seminár o briketovaní a peletovaní, najmä na základe dopytu odbornej verejnosti z praxe. Dôkazom toho, že záujem o uvedenú problematiku sa zvyšuje, je vysoký počet účastníkov seminára, pričom takmer 40 % bolo z Českej republiky.

Šestnásť vyžiadanych prednášok bolo zaradených do štyroch blokov:

Štátna politika a financovanie projektov – z prednesených príspevkov získali účastníci seminára základný prehľad o energetickej koncepcii SR, o zdrojoch a využití pôdohospodárskej biomasy a o možnostiach financovania takto zameraných projektov v SR.

Skúsenosti z výroby biopalív – v tomto bloku prednášok známi producenti brikiet a peliet zo SR a ČR prezentovali svoje niekoľkoročné praktické skúsenosti s výrobou uvedených produktov, s realizáciou projektov briketovacích a peletovacích liniek a poukázali tiež na problémy pri aplikácii nových biopalív na trhu. Spoločným problémom všetkých producentov je

Výstavný stánok Katedry výrobnéj techniky

Ložisko vytlačené v zmontovanom tvare

nedostatok kvalitnej suroviny a jej vysoká cena.

Zariadenia a technológie – blok bol vyhradený na prezentovanie významných výrobcov a dodávateľov strojov, liniek a zariadení (najmä z ČR) na energetické zhodnotenie biomasy. Hovorilo sa najmä o nových zhutňovacích strojoch, drvičoch a strojoch určených na efektívnejšie znižovanie vlhkosti.

Výskum a vývoj – prednášky priblížili účastníkom výsledky dosiahnuté v oblasti základného výskumu. Okrem nášho pracoviska prezentovali svoje výsledky ČZU FT v Prahe, ZČU v Plzni, či Výskumný ústav poľnohospodárskej techniky.

Z prezentovaných príspevkov sme zostavili zborník, ktorý je k dispozícii na Katedre výrobnéj techniky a v Knižnom informačnom stredisku na Sjf.

Spštením odborného programu bolo vyhlásenie tipovacej súťaže v odhade počtu peliet v sklenenej nádobe. Reálnosť svojho odhadu si vyskúšalo takmer 100 účastníkov, ktorí svoj odhad napísali na vizitku a odovzdali porote. Odhad víťaza, mimochodom z ČR, bol len o 7 peletiek nižší – skutočný počet tvorilo 416 kusov. Sympatické bolo aj gesto víťaza, ktorý poukaz na odber 2 ton drevených peliet od firmy AVS Plus venoval škôlke, kde sa vykuruje drevenými peletami.

Ukazuje sa, a prvé ohlasy po seminári to aj dokazujú, že aj takáto forma spolupráce medzi fakultou, katedrou a praxou je veľmi užitočná, vítaná a zo strany odbornej verejnosti pozitívne hodnotená. Pre fakultu a katedru je to výborná príležitosť na prezentovanie svojich výsledkov, čo sa prejavuje pri nadviazaní spolupráce na riešenie nových projektov.

Sprievodnou akciou seminára bolo predvádzanie 3D tlačiarne, ktorá je v prevádzke na Katedre výrobnéj techniky Strojníckej fakulty. Ide o jednu z unikátnych technológií v oblasti rýchlej výroby prototypov (Rapid Prototyping). Na tejto tlačiarne je možné za relatívne krátky čas (v závislosti od veľkosti modelu) vyrobiť z ABS plastu prototyp (model) súčiastky vytvorenej v 3D CAD. Katedra výrobnéj techniky aj touto formou ponúka pracoviskám STU možnosť spolupráce pri využívaní tohto unikátneho zariadenia.

Lubomír Šooš, Ludovít Kolláth
SjF STU

4. reprezentačný ples Stavebnej fakulty

V období, keď sa v médiách objavujú sťažnosti na pokles záujmu o plesy, môžeme konštatovať, že záujem o ples Stavebnej fakulty a Združenia absolventov a priateľov Stavebnej fakulty STU každoročne rastie. Tohtoročný prekonal všetky doterajšie rekordy účasti a prakticky aj možnosti využitia spoločenských priestorov v City Hotel Bratislava. Hlavnými hosťami plesu sú každoročne absolventi, ktorí skončili Stavebnú fakultu pred 25 rokmi. Zúčastňujú sa ho aj významné osobnosti slovenskej architektúry, stavebníctva, kultúrneho a spoločenského života, členovia Združenia absolventov a priateľov Stavebnej fakulty, jej zamestnanci a študenti. Hosťom tohtoročného plesu bol aj dekan Stavebnej fakulty VUT v Brne prof. P. Štěpánek, prezident ZSPS Ing. J. Majerský, predseda SKSI prof. D. Majdúch, mnohí konatelia, generálni riaditelia významných slovenských stavebných podnikov a organizácií a ďalší.

V privítacom príhovore dekan SvF prof. D. Petráš zdôraznil významnú úlohu a dosiahnuté úspechy Stavebnej fakulty najmä v posledných rokoch, v období prestavby štúdia v súvislosti s medzinárodnou integráciou Slovenska. Prof. F. Ohrablo hovoril o Združení absolventov a priateľov SvF, o dôvodoch jeho založenia, možnostiach vzájomnej podpory, vzdelávania doma i v zahraničí a podpore športových a kultúrnych podujatí.

Bohatý kultúrny program predviedol vysokoškolský umelecký súbor Technik reprezentovaný ľudovou hudbou, tanečnou a speváckou skupinou, ktorý vytvoril výbornú atmosféru večera. Hudobný súbor Bago hral na plesoch už tretí rok skvelé melódie. Výborný výkon predviedli aj mladí majstri sveta v rock'n'rolle. Pieseň z muzikálov zaspievala Veronika Paulovičová, ktorá je už stálym hosťom nášho kultúrneho programu. Hudobné kvarteto účinkovalo s oduševnením až do rána a pre skalných predĺžilo doc. Božík príjemnú, priam rodinnú atmosféru spoločenského stretnutia pri harmonike a ľudovej piesni. Hodnotná tombola mala 33 pekných cien, medziiným aj týždenné pobyty pre štyri osoby vo Vysokých Tatrách a v Zlatníckej doline.

Reprezentačný ples ako spoločenské stretnutie absolventov, ktorí skončili SvF pred 25 rokmi, si buduje peknú tradíciu a získava čoraz viac priaznivcov. Priateľská, priam rodinná atmosféra láka, obnovujú sa vzťahy, ktoré sa zrejme z nedostatku času, možno z ľahostajnosti, na veľkú škodu všetkých prerušili, a možno treba len znovu začať a využiť na to aj účasť na plesoch. Pre usporiadateľov je mimoriadne povzbudzujúce, že absolventi sa tešili dobrému nápadu už pred plesom. O tom, že sa stretnutie vydarilo, svedčia mnohé ďakovné telefonáty, sms-ky a e-maily. Znamená to, že sa oplatí zorganizovať také podujatie aj o rok.

František Ohrablo
SvF STU

prof. Ing. Vlastimil Staněk, PhD.
70-ročný

Dňa 23. marca 2006 sa v plnom pracovnom nasadení dožíva významného životného jubilea prof. Ing. Vlastimil Staněk, PhD. Je profesorom na Katedre geodézie Stavebnej fakulty STU a významným odborníkom v oblasti inžinierskej geodézie.

Prof. Staněk sa narodil v Tetčiciach pri Brne. Stredoškolské štúdiá absolvoval na gymnáziu v Ivančiciach. Zememeračské inžinierstvo vyštudoval s vyznamenaním na Fakulte inžinierskeho staviteľstva SVŠT v roku 1959. Po štúdiách nastúpil na Riaditeľstvo vodohospodárskeho rozvoja (teraz Vodohospodárska výstavba, š. p.) v Bratislave, kde od roku 1964 ako vedúci oddelenia zabezpečoval geodetické práce pre výstavbu veľkých vodohospodárskych objektov na Slovensku.

Dňa 1. 10. 1968 bol prijatý na Katedru geodézie SvF SVŠT ako odborný asistent. V roku 1977 získal vedeckú hodnosť kandidáta technických vied. V roku 1981 bol vymenovaný do funkcie docenta pre odbor geodézia. V roku 1997 mu prezident republiky udelil titul profesora. V rokoch 1986 – 1991 zastával funkciu vedúceho Katedry geodézie, v rokoch 1995 – 1998 bol členom akademického senátu SvF, v rokoch 1997 – 2003 členom vedeckej rady SvF, od roku 2000 je členom vedeckej rady SvF ŽU v Žiline. Prof. Staněk bol dlhoročným garantom doktorandského štúdia v odbore geodézia a kartografia na SvF a predsedom spoločnej odborovej komisie (SOK) pre doktorandské štúdium vo vednom odbore geodézia a geodetická kartografia v SR, je členom SOK na VUT Brno a TU Košice. Je autorom a spoluautorom dvoch monografií a dvanástich dočasných vysokoškolských učebníc, vyše 65 vedeckých a odborných prác publikovaných v časopisoch a v zborníkoch.

Úspešne referoval na takmer 40 konferenciách a odborných podujatiach doma a v zahraničí. Aktívne sa zapájal do riešenia výskumných úloh a projektov, bol zodpovedným riešiteľom a spoluriešiteľom 11 výskumných úloh a projektov z oblasti inžinierskej geodézie (IG). Počas svojho pôsobenia na vysokej škole vychoval 100 diplomantov, 1 doktoranda a bol vedúcim jedenástich prác úspešne prezentovaných na vedeckých konferenciách študentov.

Bohatá je expertízna a posudková činnosť prof. Staněka, zameraná najmä na vytyčovacie práce a kontrolné merania rozsiahlych a konštrukčne náročných stavebných objektov (diaľničné mostné objekty a estakády, atómové elektrárne, priehrady, tunely a pod.). Bol zodpovedným riešiteľom a spoluriešiteľom takmer 200 úloh riešených pre prax. Svoje odborné skúsenosti využíval pri geodetických prácach realizovaných pri výstavbe a kontrole všetkých bratislavských mostov, pri výstavbe a kontrolných meraniach vybraných objektov atómových elektrární v Jaslovských Bohuniciach a Mochovciach, pri kontrolných meraniach veľkých mostných objektov na všetkých diaľničných úsekoch v SR. Jeho rukopis nachádzame pri výstavbe prieskumných štôlní a takmer všetkých doteraz realizovaných diaľ-

ničných tunelov. Nemenej významná je činnosť, ktorou sa prof. Staněk prezentoval na vodných dielach vážskej kaskády, ako aj na vodných dielach Orava, Liptovská Mara, Ružín, Bukovec, Hriňová a Gabčíkovo.

Prof. Staněk sa aktívne zúčastňoval na práci spoločensko-odborných organizácií, osobitne na práci Československej vedecko-technickej spoločnosti (ČSVTS). Aktívne sa zapájal do činnosti odbornej skupiny IG pri Slovenskom výbore ČSVTS ako jej tajomník a neskôr predseda. Od roku 1988 bol členom Slovenského výboru Geodeticko-kartografickej spoločnosti ČSVTS. Po založení Komory geodetov a kartografov (KGK) v roku 1995 sa stal jej členom. Po smrti prof. Michalčáka, nestora IG na Slovensku, bol zvolený do funkcie predsedu skúšobnej a autorizacej komisie KGK, ktorú vykonáva dodnes.

Za svoju dlhoročnú pedagogickú, výskumnú a expertíznu činnosť získal prof. Staněk celý rad ocenení a vyznamenaní. Medzi najvýznamnejšie patria:

strieborná medaila SVŠT, bronzový odznak ČSVTS, čestné uznanie II. stupňa Ústrednej rady ČSVTS, strieborný odznak mesta Bratislavy, medaila Stavebnej fakulty, bronzová medaila SvF ŽU v Žiline, plaketa STU.

Do ďalších rokov života prajeme prof. V. Staněkovi všetko najlepšie, veľa zdravia, spokojnosti v kruhu rodiny, ako aj medzi kolegami na Stavebnej fakulte STU v Bratislave.

Alojz Kopáčík
SvF STU

Š T U D E N T S K É O K I E N K O

Stretnutie študentov STU s premiérom SR

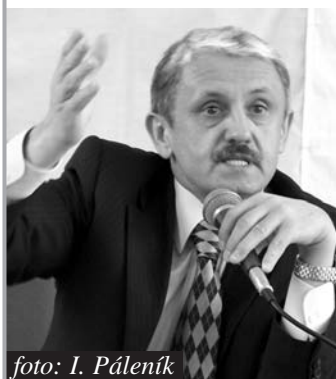
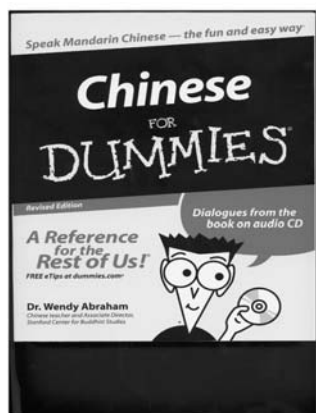

foto: I. Páleník

Dňa 2. februára 2006 sa na Rektoráte Slovenskej technickej univerzity stretli študenti fakúlt STU s premiérom SR Mikulášom Dzurindom, ktorý už dlhšiu dobu chodí po vysokých školách, gymnáziách a stredných školách a stretáva sa s mladými ľuďmi. Stretnutie so študentmi predchádzalo posedenie premiéra s rektorom Vladimírom Báležom a vedením STU. Oboznámili ho s výsledkami, ktoré univerzita za posledné obdobie dosiahla, a s tým, čo ju ešte čaká. Spomenuli aj výstavbu novej budovy pre Fakultu informatiky a informačných technológií a výstavbu nového internátu. Po krátkom privítaní sa v aule stretli s premiérom študenti. Mikuláš Dzurinda sa zaoberal najmä spolplatňovaním vysokých škôl, pôžičkovými fondmi a dotovaním študentských domovov. V nadväznosti na to sa v diskusii študenti pýtali na poplatky za štúdium a otvorene povedali svoje výhrady k zákonu o spolplatnení vysokých škôl. Otázky sa týkali aj ostatných realizovaných reforiem. Dúfajme, že takéto diskusie a stretnutia so študentmi rôznych škôl na Slovensku pomôžu k zlepšeniu situácie mladých ľudí.

Ladislav Zmoray
študent FA STU

Chinese for Dummies Speak Mandarin Chinese – the fun and easy way

Edícia *For Dummies* má za cieľ naučiť čitateľa cudzí jazyk najľahším možným spôsobom. V tomto prípade ide o hovorovú mandarínsku čínštinu.

Autorkou učebnice hovorovej mandarínskej čínštiny je Američanka Dr. Wendy Abraham, ktorá pochádza z rodiny s maďarsko-židovsko-cigánskymi koreňmi. Je zástupkyňou riaditeľa v *Stanfordskom stredisku pre štúdium budhizmu, ázijských náboženstiev a kul-*

túrnych iniciatív. V učebnici sa nenachádza jediný čínsky znak, ide – ako už bolo povedané – o hovorovú čínštinu. Obsahuje úvod, dvadsať kapitol zoskupených do štyroch častí a štyri prílohy. Po preštudovaní učebnice má byť čitateľ schopný dohovoriť sa čínsky v každodenných situáciách. V učebnici sú napr. kapitoly: základy čínskej gramatiky, číslovky, pozdravy a predstavenie sa, rozhovor, stravovanie, nakupovanie, športovanie, telefonovanie, ubytovanie, cestovanie. Príloha A obsahuje čínske slovesá preložené do angličtiny, Príloha B obsahuje čínsko-anglický mini slovník, Príloha C kľúč k riešeniam úloh, Príloha D návod, ako narábať s priloženým audio CD.

Učebnica je naozaj vynikajúco spracovaná a Slováci si pomocou nej vylepšia aj svoju znalosť anglického jazyka, bez ktorej je táto pomôcka, samozrejme, nanič.

Učiť sa čínsky môže mnohým pripadať ako úplná zbytočnosť. V dohľadnom čase sa iste ukáže, že investovať drahocenný čas do takejto aktivity sa niektorým ľuďom môže veľmi oplatiť. Nielen preto, že čínština je najrozšírenejší jazyk. Čína má 1,3 miliardy obyvateľov, na 2. mieste svetového rebríčka je India s 1,1 miliardy a na 3. mieste je USA s 0,3 miliardy obyvateľov. Mandarínskou čínštinou hovorí 0,885 miliardy, angličtinou 0,322 miliardy, španielčinou 0,266 miliardy, bengálštinou 0,189 miliardy, portugálčinou 0,17 miliardy, ruštinou 0,17 miliardy, nemčinou 0,1 miliardy obyvateľov našej planéty. Mandarínskou čínštinou hovorí 1/6 obyvateľov zemegule.

Čína je v súčasnosti jednoznačne na prvom mieste svetového rebríčka v stavebníctve. V Číne sú najvyššie budovy na svete, mosty s rekordnými rozpätiami takmer vo všetkých existujúcich kategóriách, najväčšia priehrada na svete a mnoho iných unikátnych stavieb.

Už dnes by bolo zaujímavé osloviť personál v čínskej reštaurácii mandarínskou čínštinou.

Ivan Baláž
SvF STU

M O B I L I T Y

Taiwan – nielen krajina elektroniky

(pokračovanie reportáže zo zahraničného študijného pobytu)

Dominantou Taiwanu sú chrámy. Pre Európana veľmi zaujímavé, príťažlivé aj poučné. Myslím, že architektúrou aj vybavením sú pre každého turistu symbolom ázijskej kultúry. Sú prevažne

budhistické a taoistické, nádherne vyzdobené rôznymi vyobrazeniami bohov a bôžikov, plné pestrofarebných sôch a drakov, obostreté dymom z vonných tyčínok a všadeprítomného kadidla, čo dáva týmto miestam neuveriteľnú atmosféru. Ľudia sem chodia po rady a odpovede na svoje životné otázky o božstvách či o filozofii svojej viery. Takmer pre všetko majú svojho bôžika – pre lásku, zdravie, šťastie, dážď, a dokonca aj pre biznis. S maličkými chrámami či oltárikmi sa stretnete na každom kroku, na každej ulici, ba aj každá serióznejšia firma má vo svojom prostredí takéto miesto kvôli ochrane a pomoci. Najväčší budhistický chrám na svete je v opátstve Chung Tai Chan. Samotná stavba má veľkú rozlohu a týči sa do výšky asi 30-poschodového domu. Súčasťou chrámu sú aj najmodernejšie výtvarné diela, ako je neodmysliteľná klimatizácia, vysokorýchlostné výťahy, internet a podobne. Priestory sú honosné a stavebné materiály dovezené z rôznych častí sveta. Okrem vzduchu a pracovnej sily tu snáď nič nie je taiwanské. Suma, ktorá bola vynaložená na stavbu tejto budovy, prevýšila náklady potrebné na stavbu najvyššej budovy na svete, ktorá sa takisto nachádza na Taiwane, a to v hlavnom meste Taipei.

Vo veľkomeste Taipei som mal možnosť pobudnúť niekoľko dní, dokonca som nazrel aj do súkromia jeho obyvateľov. Toto mesto má niečo spoločné s New Yorkom – ani Taipei nikdy nespí. V ktorúkoľvek hodinu sa prechádzate po malých či veľkých uliciach, vždy je tam mnoho ľudí, otvorených barov a reštaurácií plných vôní a chutí, tak ako všadeprítomné nočné trhy, na ktorých môžete ochutnať úplne neuveriteľné veci, ako je krv z čerstvo zabitej kobyry (podľa miestnych obyvateľov podporuje zdravie), vhodná najmä pre mužov. Niekoľko dní po sebe sme navštívili staručkého, prešediveného, no vždy usmievaného starého otca nášho kamaráta Martyho. Keď nás zbadal vo dverách, ešte skôr ako sme sa stihli zviať, zapínal starý ošarpaný varič na vodu, aby nám mohol pripraviť svoj obľúbený nápoj – čaj oolong. Starček zakaždým predviedol zaujímavý rituál očisty nádob na prípravu tohto čaju a aj pri jeho príprave dodržiaval prísne pravidlá. Chuť čaju oolong je odlišná od čajov, ktoré bežne pijeme doma. Je to zdravý čaj, ktorého kríky sa pestujú vysoko v horách. Ten najkvalitnejší sa pestuje až vo výške 2 000 m n. m., kde sa manuálne ošetruje, zberá aj spracováva.

Taiwan má nádhernú prírodu. Kým mestá sú znečistené smogom, príroda je čistá, s nádherne rozvonjavajúcim čerstvým vzduchom. Je tam perfektne vybudovaná sieť chodníkov pre turistiku, a dokonca viac ako 5 000 km cyklociest, ktorých súčasťou sú mosty a tunely určené len a len pre cyklistov. Tým, že vlhkosť vzduchu je enormne vysoká (až 95 %), rastliny, stromy a tráva sú sýtozelené, ako v rozprávke. Na každom kroku sú vodopády, riečky a jazierka, ktoré poskytujú príjemný relax. Najnavštevovanejšie miesto v horách sa nazýva Alisian mountain. Húfy ľudí sem chodia už zavčasu ráno, aby videli východ slnka, ktorý je v týchto horách plný farieb a mystickej atmosféry. Nachádza sa v strede ostrova vo výške 2 500 m n. m.

CTC (Central training center), čiže Školiace centrum pre stredný Taiwan, sa nachádza na okraji Taichungu v stredozápadnej časti Taiwanu. Je lokalizované v priemyselnom parku tohto mesta a je to jedno z viacerých školiacich centier, ktoré sa nachádzajú po celej krajine. Všetky sú rozmiestnené na západnom pobreží ostrova, pretože tam sa sústreďuje skoro všetok priemysel, ako aj väčšina populácie ostrova. Dôvodom takého rozdelenia osí-

Konfuciov chrám v centre Taichungu.

Budhistická mníška. Sú veľmi vzdelané, ovládajú angličtinu a často navštevujú cudzie krajiny. Ich kláštor je nádherne vyzdobený, plný zlata a gigantických sôch. Mníšky sú však veľmi jednoducho oblečené a majú vyholené hlavy, aby sa zbytočne nezaoberali svetkými vecami.

dlenia je hornatý terén v strednej a východnej časti ostrova, s najvyšším bodom až 4 000 metrov nad morom. Aj keď má Taiwan na šírku niečo vyše 150 km, prechod cez hory je často nesmierne ťažký a záľhavý, plný kľukatých zákrut, v ktorých vodič stráca prehľad, či smeruje na východ, alebo na západ. Prudké je aj stúpanie a klesanie. Prejsť od hladiny mora do výšky 4 000 metrov a opäť klesať k hladine mora na takej krátkej vzdialenosti znamená prekonať slušné prevýšenie. A keď už nakoniec prejdete všetky prírodné prekážky, stále hrozí, že narazíte na bariéru, ktorá zostala na ceste po tajfúne v podobe zosunutej pôdy alebo popadaných stromov, čo úplne znemožní prejazd. Západnú časť ostrova tvorí asi 40-kilometrový pás nížiny, vhodný na poľnohospodár-

stvo, priemysel a osídlenie. Celé západné pobrežie je prepojené diaľničnými ťahmi a železnicou. Asi za 4 hodiny sa môžete pohodlne dostať z hlavného mesta Tai-pei na severe do prístavného mesta Kaohsiung na juhu – ak vás „náhodou“ nezastihne dopravná záпча na diaľnici, čo sa nám stávalo dosť často. Je to spôsobené najmä tým, že rozloha Taiwanu je asi 3/4 rozlohy Slovenska, ale s počtom obyvateľov asi 23 miliónov. Aj to je dôvod, prečo sa stále rozširuje infraštruktúra. Tento rok spúšťajú nový rýchlovlak, ktorý ešte urýchli cestovanie.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Juraj Beniak
SjF STU

Centrope

ZRASTÁME DOHROMADY A SPOLU RASTIEME...

Politickí predstavitelia susediacich oblastí a miest štyroch stredoeurópskych krajín sa na jeseň v roku 2003 prvýkrát zišli s myšlienkou vytvorenia cezhraničného európskeho regiónu „CENTROPE“ (Central Europe), pozostávajúceho z južnej Moravy, západnej časti Slovenska a Maďarska a východného Rakúska. Centrope charakterizuje vysoký počet výskumných

inštitúcií, 25 verejných univerzít a umeleckých akadémií, množstvo medziodborových vedeckých ustanovizní a univerzít aplikovaného výskumu, ktoré tvoria cenný potenciál pre budúci rozvoj regiónu. Dôležitou víziou projektu je posilnenie historického vedomia príslušnosti k tomuto regiónu, najmä u mladých ľudí. Novovytvorený región má výhodnú pozíciu v srdci rozširujúcej sa Európy, ktorá umožňuje dobrú cezhraničnú spoluprácu na regionálnej aj miestnej úrovni. Tieto relatívne nové možnosti prinieslo ukončenie „neslobody“ stredoeurópskych krajín. Slovensko v projekte CENTROPE zastupujú A. Ďurkovský (primátor Bratislavy), V. Bajan (predseda Bratislavského VÚC), Š. Bošnják (primátor Trnavy) a T. Mikuš (predseda Trnavského samosprávneho kraja). Predsedovia všetkých zúčastnených regiónov sa pravidelne stretávajú, aby si dohodli spoločné pravidlá v diskutovaných tematických oblastiach. Viedenská konferencia, ktorá sa uskutočnila 2. marca pod názvom „Vytvárame svoju budúcnosť – CENTROPE 2006“, zadefinovala základné postuláty tohtoročnej spolupráce. 16 partnerských regiónov a miest má záujem širšie spolupracovať v štyroch hlavných oblastiach: ekonomika (výskum a inovácie), infraštruktúra, pracovný trh a kultúra s cieľom vytvoriť z tohto územia úspešný a prosperujúci región.

Obrázok z výstavy, ktorej otvorenie bolo súčasťou konferencie CENTROPE.

R. Š.

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: spektrum@stuba.sk

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá jeho autor. Redakcia nemusí súhlasiť so všetkými publikovanými názormi.

Zodpovedná redaktorka: Iva Šajbidorová **Grafická koncepcia:** Karol Rosmány **Grafická úprava:** Ivan Páleník **Redakčná rada:** Emília Bednárová, Kvetoslava Ferková, Maroš Finka, Miroslav Hutňan, Ladislav Javorčík, Milan Kolesár, Peter Kostka, Zuzana Mokošová, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda. **Tlač:** Vydavateľstvo STU, Bratislava. **Registrácia:** MK SR 1334/95. **TS:** 09. ISSN 1336-2593. **Nepredajné. Uzávierka čísla:** 9. marca 2006.